

CARTIER P

AURELIU B

Și a fost n

R o m a n

Aureliu Busuioc

Și a fost noapte...

Roman

Ediția a V-a

EDITURA CARTIER

2016

Aureliu Busuioc
ȘI A FOST NOAPTE...
Ediția a V-a
Ebook, ianuarie 2016

© 2016, 2014, 2013, 2012, Editura Cartier pentru prezenta ediție. Toate drepturile rezervate.

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău,
MD2012.

Tel./fax: 022 20 34 91, tel.: 022 24 01 95. E-mail:
cartier@cartier.md

Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr. 24, sectorul
2, București.

Tel./fax: 210 80 51. E-mail: romania@cartier.md

Cartier Roman LLC, Fort Lauderdale, SUA. E-mail:
usa@cartier.md

Suport juridic: Efrim, Roșca și Asociații
www.cartier.md

*Cărțile Cartier pot fi procurate în toate librăriile bune din
România și Republica Moldova.*

*Cartier eBooks pot fi procurate pe iBooks, Barnes & Noble și
www.cartier.md*

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău.

Tel./fax: 022 21 42 03.

E-mail: librariadincentru@cartier.md

Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău. Tel.: 022
24 10 00.

E-mail: librariadinhol@cartier.md

Comenzi CARTEA PRIN POȘTĂ
CODEX 2000, Str. Toamnei nr. 24, sectorul 2, 020712
București, România
Tel./fax: (021) 210 80 51
E-mail: romania@cartier.md
www.cartier.md

Taxele poștale sunt suportate de editură. Plata se face
ramburs, la primirea coletului.

Colecția Cartier Popular este coordonată de Gheorghe
Erizanu

Editor: Gheorghe Erizanu

Lectori: Em. Galaicu-Păun, Dorin Onofrei, Valentin Guțu

Cooperta seriei: Vitalie Coroban

Coperta: Vitalie Coroban

Credit fotografic: Roman Râbaliov

Design/tehnoredactare: Mircea Cojocaru

Prepress: Editura Cartier

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții
Busuioc, Aureliu.

Și a fost noapte...: Roman/Aureliu Busuioc.

– Ed. a 5-a.

– Chișinău: Cartier, 2016. – 50 p. –
(Colecția „Cartier ebook”, ISBN 978-9975-79-909-6).

E-book.

1 disc optic electronic (CD-ROM): sd., col.; în container, 13 x 13.

Cerințe sistem: Windows 98/2000/XP, 64 Mb hard, E-Pub.

Titlu preluat de pe eticheta discului.

ISBN 978-9975-86-053-6.

821.135.1(478)-31

B 96

AURELIU BUSUIOC

ȘI A FOST NOAPTE...

Aureliu BUSUIOC (1928, Cobâlca, azi Codreanca, județul Orhei – 2012, Chișinău), scriitor român. Își ia bacalaureatul la Colegiul „C. Diaconovici-Loga” din Timișoara. Urmează Școala Militară de Ofițeri Activi de Transmisiuni din Sibiu, pe care, în timpul examenelor de absolvire (1949), o părăsește, pentru a se alătura familiei, obligată de autoritățile sovietice de ocupație să se „repatrieze”. Se află în lagărul sovietic de filtrare de la Sighet (1949-1950). Este depanator-radio la un atelier din Chișinău, student la Institutul Pedagogic din Chișinău, apoi redactor la Editura de Stat. În 1955 debutează editorial cu placheta de poezii umoristice *Prafuri amare* și cu cartea

pentru copii *La pădure*. Lucrează în presa timpului. Îi apar volumele de versuri *Piatra de încercare*, *Firicel de floare rară*, *Dor*, *Poezii*. În 1966 publică romanul *Singur în fața dragostei*. În 1969, la Teatrul *Luceafărul* din Chișinău îi este montată piesa *Radu Ștefan, întâiul și ultimul*, interzisă de autorități după câteva reprezentații. În 1973 îi apare romanul *Unchiul din Paris*, tradus peste un an în rusă, germană (trei ediții), slovacă, bulgară ș.a. În 1986 îi apare romanul *Local – ploi de scurtă durată*. Laureat al Premiului Național (1996). În ultimii 15 ani, publică romanele *Lătrând la lună* (1997), *Pactizând cu diavolul* (1999), *Spune-mi Gioni!* (2003), *Hronicul Găinarilor* (2006), *Și a fost noapte...* (2012).

„Un roman redactat dintr-o suflare, cea din urmă, de către un adevărat maratonist al literelor noastre, octogenarul Aureliu Busuioc, *Și a fost noapte...*, este o tulburătoare poveste de dragoste dintre un ofițer al armatei germane (de origine austriacă, detaliu important în economia narațiunii) și o tânără bulgăroaică din orașelul B., totul pe fundalul ofensivei Armatei Roșii din vara lui 1944. Șapte capitole, scurte ca cele șapte zile ale săptămânii, chiar dacă tinerii au la dispoziție ceva mai mult de două luni (din 14 iunie până pe 23 august), spun aceeași eternă poveste a noilor Romeo și Julieta, doar că de data aceasta nu familiile iubiților se opun, ci însăși logica implacabilă a războiului.”

Em. Galaicu-Păun

În memoria lui Tanți

*„...Căci toți ucidem ce iubim,
Dar nu murim cu toți...”*

(Oscar Wilde, Balada închisorii din Reading)

Exodul

În dimineața zilei de 14 iulie 1944, o pereche de lebede survola, în sfârșit, orașelul B. Zborul în sine nu marca nimic extraordinar – treceau pe deasupra urbei și stoluri întregi de asemenea zburătoare. Neobișnuită era perechea: o pasăre albă ca spuma laptelui și cealaltă neagră tăciune. Pescarii le observaseră primii în iulie '41, într-un mic ghiol din desișul de trestie și păpuriș de la capătul limanului, orașenii curioși le puteau admira deseori plutind grațios pe la marginea desișului, dar niciodată cu pui.

Nimeni nu putea spune de unde apăruse pasărea cea neagră, cum ajunsese în orașelul lor uitat de lume, mai ales după ce domnul Rădulescu, profesorul de științe naturale de la liceul de băieți, le lămurise că lebedele negre sunt băștinașe în Australia și în neștiut care Micronezie, adică la zeci de mii de kilometri de B., și că alianța celor două păsări e, de fapt, o mezalianță, adică e posibil că nu vor putea avea urmași... Dar spusele domnului profesor nu impresionează cât de cât pe orașeni, care continuau să creadă că perechea este un semn bun de la Atotputernicul și că ar fi cât se

poate de potrivit s-o considere și mai departe drept simbolul localității. Și asta mai ales după ce pescarii, care ocoleau, de obicei, cuibul, au observat pe micul ghiol prezența a trei boboci...

În zilele toride ale lui cuptor, orășenii se sculau cu noaptea în cap ca să prindă cât mai multe clipe din puțină răcoare a dimineților. Străzile erau pline de lume și în dimineața de 14, iar lumea încremenise ca să salute zborul maiestuos al celor două păsări care parcă le ridicau în rang locurile natale. În liniștea lăsată ca de la sine, puțini auziră pocnetul îndepărtat al unei puști, dar cu toții văzură aripile negre strângându-se pe suveica lucioasă a trupului negru și gâtul lebedei albe întorcându-se a întrebare spre însoțitor. Și, peste câteva clipe, strigătul de groază izvorât dintr-o sută de piepturi:

— Cade-e-e!

Lebăda neagră se prăbuși peste taraba portativă a lui Moscaliu, macedoneanul care vindea oricui, copiilor cu ceva rabat, alviță și romburi de susan în zahăr ars lângă poarta liceului, și o transformă într-o movilă de cioburi de sticlă, lemn și dulciuri amestecate cu praful trotuarului. Pasărea zăcea alături cu aripile întinse, de parcă ar fi avut de gând să-și continue zborul, dar o împiedica mulțimea strânsă împrejur. Câteva femei porniră să plângă, în timp ce domnul Rădulescu, întors pentru câteva zile din refugiu ca să-și ia din casa părăsită în grabă unele obiecte uitate (dacă mai erau acolo!), tocmai trecea pe alături.

— Cine-i ticălosul? întrebă el și se aplecă asupra păsării... Cine a îndrăznit?... Moartă, din păcate, făcu el... Apoi desprinse de pe piciorul lebedei ceva metalic, un fel de

inel. A-a! Iată și rezolvarea enigmei... Grădina zoologică din Viena!

Mulțimea îl asculta în tăcere.

— Ar fi trebuit să mă pricep! A evadat de la grădina zoologică! S-o fi îndrăgostit de lebăda noastră și s-a hotărât să fugă cu dânsa! Ca să moară aici de glonț. Război, ce să-i faci, plătim cu toții... Am să trimit inelul cu înregistrarea la Viena! Vă salut!

— Dar mie cine-o să-mi plătească marfa? întrebă Moscaliu, încercând să-și dezlipească bastonașele de alviță de pe pantaloni.

Nu-i răspunse nimeni...

Puțini au văzut saltul suratei albe în urma căderii soțului. Și la fel de puțini au fost cei care-i urmăriseră rotocoalele disperate deasupra tarabei macedoneanului. Dar toți au condus-o cu privirea pe drumul îndărăt. Spre limanul cu micul ghiol. Și cu puii...

Din ziua aceea, nimeni n-a mai văzut-o niciodată...

În schimb, foarte curând, orașelul se umplu de zvonuri din cele mai cumplite. Nu era cine știe ce greu să-ți dai seama că toate acele grozăvii, răspândite mai întâi în șoaptă, apoi în gura mare și din ce în ce mai insistent, porneau de la tușa Velceva, presupusa văduvă a domnului profesor de muzică și regent al corului catedralei Velcev, arestat de NKVD în ajunul războiului. (Vorba e că tușa Velceva prezisese începutul conflagrației cu vreo trei luni înainte, iar după întoarcerea armatelor române – moartea subită a noului primar, un om tânăr și perfect sănătos, precum și alte nenorociri, mai puțin însemnate, fapt pentru care era considerată un fel de proroc.) Odată cu eliberarea

din '41, rămasă singură cu doi copii, tușa Velceva se angajase vânzătoare la un debit de vinuri, unde avea ocazia să stea de vorbă cu zeci de cumpărători zilnic și să-și răspândească, ca printre altele, viziunile – de-a dreptul apocaliptice.

„O să ne amintim vara asta aprinsă ca un rai pierdut. Au să vină zile de iad, vor muri tinerii noștri bărbați ca muștele, va fi foamete și prăpăd, părinții își vor mânca copiii și se va așterne Armaghedonul pe pământ. Și se vor întoarce armele, și diavolul ne va povățui ce și cum să facem. N-a fost semn bun de sus lebăda cea neagră, n-a fost. Iar cea albă, îngerul, ne-a părăsit...”

Cam acestea erau prorociile presupusei văduve.

Iar cei care urmăreau din ziare și, mai ales, din auzite mersul războiului nu aveau motive să nu-i dea dreptate...

De fapt, ceea ce prezicea tușa Velceva începuse să se petreacă cu mult mai înainte.

În primele zile ale lui martie '44, în toate liceele și gimnaziile din Basarabia, elevii fuseseră adunați în sălile de festivități, unde li se aduse la cunoștință că, din motive tehnice, anul școlar se încheie și toți vor primi la mână documente cu care vor continua următoarele clase la toamnă, acolo unde se vor găsi... Nu au fost lăsați repetenți sau corigenți, fapt care a entuziasmat o bună categorie de leneși, cu excepția celor din clasele a șaptea și a opta, care împlineau optsprezece ani și cărora li se recomanda să se prezinte urgent la cercurile de recrutare...

Corso, cum era numit trotuarul de promenadă serală, se umplu în după-amiaza aceea până la refuz, și mai ales de elevii din anii mai mici, cărora accesul pe acest segment de

stradă le era interzis sub amenințarea eliminării pentru cel puțin o săptămână. Păsăruicile care îl populau, de obicei, nu lipseau nici ele, iar a doua zi de dimineață, părinții petrecăreților minori – funcționari publici – se pomeniră convocați pe neașteptate, fie că erau în vacanță sau în concedii, la instituțiile corespunzătoare, unde li se înmânară fără multă vorbă ordinele de evacuare și bilete de tren, majoritatea în vagoane de marfă...

Abia atunci prinse lumea să înțeleagă de unde forfota din ajun a mașinilor demnitarilor și a birjelor, de unde platformele cu mobilă și lăzi mergând în direcția gării. Adică toate se știau de mai demult, pregătirile se făceau din timp și în taină, grija cea mare era orientată însă spre notabilități...

Așa a pornit, pe neașteptate, marea fierbințeală a refugiului.

Noaptea întreagă prinse să geamă de loviturile ciocanelor și topoarelor; prin curți sau direct în stradă, în fața caselor, apărură lăzi, scrinuri sau baloturi cu ceea ce li se permitea evacuaților (ca număr de kilograme!) să ia cu ei, platformele trimise de autorități abia izbuteau să se strecoare spre gară; pe la prânz începură să sosească de prin sate care și căruțe cu rude de-ale viitorilor refugiați ca să salveze cât se putea din mobilierul ce nu-și putea însoți stăpânii în drumul lor spre necunoscut (spre deosebire de cel al șefilor informați din timp!). Sute de mese, dulapuri, scaune și tacâmuri rămâneau aruncate prin curți, sau treceau în proprietatea slugilor. Părea ceva normal să vezi străzile pline de cetățeni gârboviți sub greutatea obiectelor pe care le cărau, fără să știi dacă erau de furat sau daruri neașteptate...

Între timp, vestea că trupele sovietice trecuseră Nistrul nu mai era un secret pentru nimeni, se știa precis că de pe o bună jumătate din nordul Basarabiei armatele românești și germane fuseseră respinse și că e vorba de puține zile ca întreg teritoriul să cadă sub ruși. Trenurile cu evacuați erau tot mai puține, drumurile de trecere a Prutului erau un adevărat coșmar, sute, dacă nu chiar mii de căruțe cu cetățeni care simțeau că trebuie să-și salveze viețile de tăvălugul roșu porniseră de prin sate într-un exod dezordonat și tragic. Învățători, primari, tot soiul de funcționari mai mărunți, țăranii mai înstăriți, într-un cuvânt, toți cei care simțiseră pe pielea proprie anul '40-'41 porneau în exodul ce avea să se numească refugiu și întorcea lumea pe dos. Câteva zile dură harababura fugii; obiectele care zăceau aruncate pe marginile drumurilor, ca să mai ușureze truda cailor și a boilor, putini, pluguri, albi și tot felul de lucruri, unele chiar de primă necesitate, dispăruseră ca prin farmec, mutate peste noapte în curțile locuitorilor din satele apropiate.

Apoi, vestea cea mare că înaintarea trupelor rusești fusese oprită, mai precis impresia care domina că este vorba de o stagnare voită, probabil pentru vreo altfel de operație, că pe râul Răut se stabilise un front anemic și, de bună seamă, pentru lungă vreme, puse capăt exodului sălbatic. Administrația românească, redusă ca personal la minimum în jumătatea de provincie neocupată, abia dacă mima ceva activitate. Plugarii, care nu se îndurau să-și părăsească pământul, se apucară de lucrările de primăvară, pe care le tot făceau din veac...

În atmosfera aceea de nesiguranță, viața continua totuși, unii mai curajoși îndrăzneau chiar să revină de peste Prutul pe care îl trecuseră, ca să vadă dacă mai pot salva ceva din gospodăriile părăsite...

Și, tot așa, o lună, două luni, trei...

Werner

Oberleutnantul Werner Storch, avansat cu o lună în urmă în grad prin ordinul de zi pe armată „pentru doborârea a trei avioane rusești”, rătăcite ziua în amiaza mare prin preajma Bălților și pilotate de femei (îl umfla râsul când se gândea pentru ce i se mai adăuga o tresă: „trei dricuri zburătoare”, PO-2, niște biplane lipite din foi de placaj, pânză de sac și cu un motoraș cât pentru o mașină de cusut!), sări primul de pe platforma cu tunurile, mitralierele cvadruple și proiectoarele bateriei (toate necesitând reparații, unele executate chiar din mers), sări, zic, direct pe peronul acoperit cu zgură măcinată de caniculă până la condiția de praf. Era greu să respiri, orice pas ridica în aerul încins nori de pulbere neagră, probabil, după câte își mai amintea de la lecțiile de fiziologie din liceu, cancerigene. Nu-l speria câtuși de puțin gândul bolii, îl speria doar faptul că gara nu avea rampă pentru a coborî *kodele* de pe platformă. Dar, la război, ca la război, își zise când măsură cu privirea lungimea traverselor depuse claie peste grămadă alături de clădirea stației.

Ordonă adunarea bateriei, al cărei comandant devenise odată cu avansarea în grad, și, câteva clipe, își țină privirile ațintite asupra celor care s-ar fi putut numi trupă, dacă n-

ar fi rămas doar douăzeci și doi din aproape două sute. Zilele scurse de la jumătatea lui martie până la acest blestemat de iulie, când fuseseră trimiși spre sud, la Dunăre, „pentru refacere”, după zecile de dueluri de artilerie, care sunau în comunicatele româno-germane ca „pe frontul de sud-est nimic nou”, nu adăugaseră nici ceva greutate, nici optimism acestor tineri îmbătrâniți înainte de vreme, chinuiți, pe deasupra, și de cele cinci nopți de jăratic, cât ținuse drumul până la orașelul acesta. N-o duceau mai bine nici celelalte două baterii ale batalionului din vagoanele și de pe platformele alăturate. Batalionul avea, într-adevăr, nevoie de refacere...

— Ce facem cu *kodele*, băieți? Le umflăm pe sus? Sau...

— Le coborâm pe traverse, Herr Oberleutnant, făcu un soldat.

— Bine, băiatule, bravo! Hai, la lucru!...

Din clădire se arată, în sfârșit, un căpitan român, comandantul militar al gării, însoțit de câțiva ostași. Se apropie cu pași leneși de platforme:

— Willko... kommen, herr...

— Servus, căpitane... Nu te jena, vorbește românește.

— A... Sunteți bănățean, se bucură căpitanul.

— Bănățean cu țealele mele! N-ar fi stricat o rampă.

— Zarzavagiii de aici n-aveau nevoie de așa ceva pentru verdețurile lor. Bulgăroi și găgăuți... Sper să puneți la loc traversele, material strategic, să avem ce lăsa bolșevicilor...

— De unde atâta optimism? râse neamțul.

— Din practică. Și, în general, aveți la dispoziție patruzeci de minute. Vine o garnitură cu răniți... Vă las un soldat, o să vă conducă la destinație...

Soldatul făcu trei pași spre nemți, salută și, de îndată ce căpitanul porni spre celelalte vagoane, se trânti pe o bancă scâlâmbă și adormi imediat. Moletiera de la un picior îi era desfăcută pe jumătate și se umplu pe loc de muște.

„Nici noi nu cred să arătăm mai curați...”, se gândi Werner. Fumul și aburii locomotivei se depuseseră gros pe brațele cu mânecile sumese mai sus de cot și, acum, lunecau sub formă de mici râulețe, din fericire evitate de insectele zburătoare.

Îmbibate bine cu gudron, traversele erau lunecoase și le dădură bine de furcă soldaților, dar, cu vreo două-trei minute înaintea sosirii garniturii cu răniți, cele patru *kod*e stăteau aliniate pe zgura peronului, cu toate cele trei tunuri antiaeriene, cu cele două mitraliere cvadruple și cu proiectoarele care le mai rămăseseră după duelurile poziționale...

Drumul spre orășel, mai bine zis, albia largă de vreo trei metri a unui râu, plină cu nisip amestecat cu argilă, urcând în pantă, nu părea obișnuit cu pneurile, și numai puternicele motoare ale *kodelor* puteau forța mașinile să înainteze. „Doamne ferește de o ploaie!”, se gândi oberleutnantul și le ordonă soldaților să debarce. Lucrul acesta îndemnă camioanele să urce ceva mai rapid și, după vreo trei kilometri din cei șapte câți zicea călăuza că au de mers, prinse a se zări și limanul pe malul căruia era situat târgul.

— Încă puțin, băieți, și facem baie! își încurajă ostașii oberleutnantul. Aceștia, cu tunicile ude de sudoare și cu dâre albe de sarea atâtor sudori uscate pe nedezbrăcate, cu chipurile negre de fum, puteau părea o ceată de vârcolaci, și

nicidecum un grup elitar, cum erau socotiți cei de la antiaeriană.

Orășelul nu lăsa nici el o impresie mai bună decât drumul. Clădirile cu un singur nivel, unele cu intrarea în pivnițe din stradă, trotuarele pestrițe, pavate, probabil, de fiecare proprietar după cum îl lăsa gustul sau buzunarul – fie cu cărămidă, fie cu dale tăiate din malurile apei. Străzile paralele celei principale nepietruite, toate magazinele și birourile înșiruite pe calea centrală, care sfârșea într-o biserică și o clădire cu etaj, probabil, un liceu, cu acoperișul de tablă, pe care câțiva soldați zugrăveau cu roșu pe alb o uriașă cruce. Vreo două sute de metri înainte de piața care adăpostea biserica și viitorul spital, soldatul de lângă șoferul primului camion făcu semn să oprească. Oberleutnantul Storch știa că unitatea lui va fi, dintru început, singura în orășelul unde își avea sediul un regiment de călărași românesc, că „refacerea” nu va fi una de „lingere a rănilor”, ci de continuare a slujbei, și se temea că îi așteaptă un bivuac la marginea localității, bucurie pe care o trăiseră din plin în cele câteva luni de la încetarea ofensivei rusești și de care erau sătui până peste poate. Dar aspectul celor trei case destul de arătoase și, mai cu seamă, curțile mari, cu grădini în fund și boschete de liliac, probabil singurele plante în măsură să accepte solul arid al așezării, îl liniștiră.

Curând după plecarea soldatului-călăuză se prezentară și doi ofițeri de la comenduirea orașului.

— N-am fost vizitați de aviație din patruzeci și unu, dar lucrurile se pot schimba, făcu un locotenent, după ce se salută cu camaradul german. În centru, aici, vom avea trei

cuiburi, două ale voastre, avem ce apăra: spitalul, comenduirea, administrația...

— După ce vom pune piesele la punct, îl întrerupse Werner. Sper că s-au adus cele necesare...

— Sunt la magazia regimentului, le veți primi imediat. Celelalte două baterii ale voastre, mult mai distruse decât aceasta, nu vor rămâne fără treabă nici ele. La gară vom instala chiar azi un alt cuib. Dar să vedem ce am ales. Locatarii au fost preveniți...

Oberleutnantul se declară mulțumit de locul ales și comandă pe loc repararea și instalarea gurilor de foc.

Abia când se deschisera porțile și *kodele* intrară de-a-ndăratelea în curți, se arătară și câțiva locatari.

— Sunt oberleutnantul Storch, se prezintă Werner. Războiul o să ne facă vecini pentru puțin timp...

— Herr Offizier, i se adresă un bătrânel. Wir... Wir... Unsere Kartoffe...

— Știu ce vreți să-mi spuneți, zâmbi oberleutnantul. Niciun pericol pentru voi, doar un pic de gălăgie... La război așa-i, jertfim câte ceva cu toții. Dar sper să nu fim bombardati...

— Nu... nu..., făcu bătrânul. Dacă ne călcați grădinile... N-o să avem ce mânca...

— Nicio grijă. O să sufere un pic liliacul, dar nu cred că e bun de mâncare. Iar corturile o să le punem aici, în curte...

— Care corturi? se repezi o femeie. Avem loc destul în casă. Poftim să vedeți!

Werner porni după femeie, în timp ce soldații începură să descarce armamentul.

Casa, o clădire de piatră, ridicată de-a lungul curții, fără intrare din stradă, avea, după spusele stăpânei, trei camere mari, dispuse în anfiladă, precedate de un antreu foarte încăpător.

— Pot să vă cedez camera asta, în celelalte două încape bine toată familia.

— O familie mare? N-am vrea să vă deranjăm...

— Am fost o familie... Am rămas eu și fiica... Băiatul învăța la seminarul din Odesa. Nu știm ce-i cu dânsul.

Femeia începu să plângă.

Werner o tipări pe umăr:

— Și soțul?...

Ea se așeză pe un taburet și oftă adânc:

— Deportat de ruși...

În cei patru ani și ceva de campanie, Werner văzuse destule lucruri asemănătoare.

— Doamnă, îmi pare rău...

— Mă cheamă Maria. Dar lumea mă știe de tușa Velceva.

— Poate totuși să nu vă deranjăm, doamnă Maria...

— Ba vă rog... N-o să mai tremurăm de frică. Suntem aliați!...

— Fie, făcu Werner, dacă insistați...

În antreu se mai aflau o masă foarte mare și câteva scaune. Werner măsură din privire încăperea:

— Cred că au să încapă cinci așternuturi...

— Dar nu avem decât un pat...

— Doamnă, râse Werner, băieții ăștia au dormit pe pământul gol ani de zile!

În câteva minute se instalară legăturile telefonice, precum și ustensilele necesare reparațiilor. După care oberleutnantul dădu mult așteptata comandă: la scaldă.

Comandantul unității, maiorul Sigmund Stolz, un fost subinginer de prin Hamburg, rezervist fără școală specială, dar cu ceva pile, lucru care și explica întrucâtva retragerea unității „pentru refacere”, ocupa, împreună cu translatorul, un birou încăpător în clădirea regimentului românesc. Deși activa de trei ani în relații directe cu antiaeriana română, nu învățase decât „*cruce me-si*” din limba aliaților, dar avea obiceiul să apeleze la această expresie chiar și când vorbea cu ai săi.

— Ce *cruce me-si*, locotenente? (Nu numea niciodată noul grad al lui Werner, nu-i avea la inimă pe austrieci...) Ați ocupat pozițiile?

— Jawohl, Herr Major!

— Ați început poate și reparațiile?

— Firește!

— Se spune *Jawohl!* Veți fi în regim de alarmă permanentă! Întrebări?

Oberleutnantul nu avea întrebări.

— Atunci la treabă, *cruce me-si*... Heil Hitler!

Era a câta oară când Werner nu răspundea cu același salut. Dar, de când își pierduse soția și cei trei copii în urma unui bombardament al Hamburgului, Stolz nu mai ținea seama de aceste încălcări grave ale regulamentului... Oberleutnantul tăcăni din piteni și se îndreptă spre ușă.

— Ei, apropo, strigă maiorul, o veste proastă, *cruce me-si*: completarea trupei va veni nu mai devreme de cincisprezece-

douăzeci ale lunii viitoare! Odată cu trupa, și cele trei țevi cu închizătoarele! Înțeles? Du bist frei!

„Aproape două luni libere!”, se bucură în sinea lui Werner, în timp ce intra în magazia românilor să comande piesele pentru mitraliere și proiectoare. Din fericire, armata română folosea armament ceh, de la Brno. Cu excepția tunurilor. De la Reșița...

Era vremea cinei, o oră destul de înaintată, dar cu soarele încă luminând, ca de obicei în acest anotimp, când Werner își chemă soldații la masă. În antreul pus la dispoziție de gazdă, pe podea, se înșiruiau patru așternuturi perfect aranjate, precum și un pat, probabil, pentru comandant.

— N-ai stat degeaba, făcu Werner. Vin cu vești bune și rele, băieți. Bune, că toți ai noștri s-au aranjat bine, ce-i drept, în corturi. Iar rele – că ne va veni completarea abia peste o lună.

Unul dintre soldați încercă să râdă, dar se opri brusc: nu se știa niciodată când glumește șeful. Dar zâmbetul șiret al lui Werner descreți frunțile tuturor.

— Un concediu neașteptat, zise oberleutnantul. Dar vom fi în regim de alertă permanentă. Cvadruplele sunt gata?

— Încă n-am primit piesele...

„Românii”, voi să zică Werner, dar se abținu.

— Nu cred să ne atace americanii. Iar pentru ruși nu suntem ținta numărul unu... Cu adevărat, un concediu-surpriză! comentă bucuria soldatul cel mai îndrăzneț.

— Hai, cina! ordonă Werner.

Soldații prinseră să scoată din ranițe ce le mai rămăsese din hrana rece cu care călătoriseră o săptămână bună, când

se deschise ușa de la camera vecină și în prag se ivi gazda cu un teanc de farfurii în brațe.

— Cred că v-ați săturat de conserve și galete, mai încercați și o ciorbă bulgărească!

— Nu trebuia să vă deranjați, doamnă, făcu Werner, vă mulțumim...

— Când ați mâncat ceva cald ultima oară?

— Mâine ne vine și bucătăria!

În spatele gazdei, două mâini subțirele întinseră un castron din care se înălța un nourăș de aburi.

Doamna Maria umplu toate farfuriile. Soldații nici nu încercau să-și ascundă pofta: de câtă vreme nu mai știau de mâncare normală.

— Excelent borș, doamnă, făcu Werner. Poate luați loc cu noi, să vă bucurați de bucuria noastră, să ne amintim de casă... Cine v-a fost ajutorul care n-a dorit să ni se arate?

— Fiica mea, Lența, e cam rușinoasă... Și cam bolnavă.

— Ceva grav?

— Dacă am ști... Acum vreo trei luni am fost la doctor, zicea că e posibil să aibă TBC... Dar la radioscopie n-am mai ajuns – s-a evacuat spitalul.

— O, e un lucru reparabil. De ieri a început să funcționeze spitalul nostru. Sper să vă putem ajuta. O să încercăm chiar mâine...

— V-aș fi foarte recunoscătoare... Dar spune-ți-mi, domnule ofițer, de unde știți așa bine românește? Sunteți român?

— Aproape, râse Werner. M-am născut în Banat, la Lenauheim. Ni se zicea șvabi. De fapt, austrieci. Străbunii mei au venit în Banat pe vremea Mariei Tereza, din Tirolul

austriac. Au lăsat acolo o mică fermă, au schimbat-o pe câteva zeci de hectare de pământ bănăţean. Dar, în '36, când fratele mai mare al străbunicului a murit şi ne-a lăsat ferma lui, tata a preferat să se întoarcă în Tirolul natal. Ce să-i faci, dorul de locurile copilăriei... Eu, în vremea aceea, aveam vreo şaisprezece ani, făcusem şcoala primară şi şase ani de liceu românesc... Să fi ştiut tata că, peste doi ani, Hitler avea să ocupe Austria, *Anschluss*-ul... Sunt austriac, doamnă...

— Dar nu-i totuna – neamţ, austriac?

— O, nu, nu!...

În timpul acesta, soldaţii, care terminaseră borşul, şi nu numai din farfurii, ascultau cu atenţie convorbirea şefului cu gazda.

— Ce i-aţi povestit? se interesă unul dintre ei, pe care Werner îl tot numea Hanzi.

— I-am explicat că germanii şi austriecii sunt o singură naţiune.

Un altul interveni:

— Şi ei, bulgarii de aici, se cred fraţi cu ruşii. Majoritatea nici gând n-au avut să se refugieze.

— Ori, poate, nu s-au refugiat pentru că au încredere în noi...

— Chiar aşa. Ieri, Führerul a declarat că, în curând, vor interveni armele noastre secrete. Atunci să vedem cine cu cine e frate, hotărî Hanzi.

Werner bănuia, de fapt, era sigur că *Abwehr*-ul îi avea mereu în vizor pe „fraţii austrieci”, aşa că dădu comanda:

— La posturi, băieţi! Mulţumim, doamnă, a fost o cină pe cinste...

— Danke schön, Frau Maria, strigă și Hanzi, închizând ușa.

„N-o fi pricepând și ăsta româna?”, se încruntă Werner și suflă în lampă.

Îndată după miezul nopții, doamna Maria sări din pat ca arsă: telefonul din camera vecină suna să se desfacă. Curând se auzi glasul lui Werner: „La posturi, alarmă aeriană!”

Apoi, ceva vânzoleală, ușa trântită și iar liniște.

— Lența, șopti femeia, mi se pare că o să avem parte de un bombardament. Nu aprinde lampa, camuflajul!...

Doamna Maria deschise obloanele. Era o noapte fără lună, înăbușitor de caldă. Ca la comandă, porniră brusc motoarele camioanelor, iar pe cerul negru ca tăciunele se desenară două fâșii luminoase – singurele proiectoare reparate –, intensificând și mai mult beznă. Se plimbau încolo și încioace pe cer, de parcă ar fi căutat ceva.

— Proiectoarele, făcu fata și se întinse iar în pat.

— Poate ar trebui să coborâm în pivniță? zise mama.

— Cum să nu! Ce, e prima dată?

— Nu, dar, până acum, n-am avut nemți în oraș...

Una dintre benzile de lumină încremeni brusc și, în aceeași clipă, se auzi un zumzet slab de avion. Luminile proiectoarelor căutau să se adune în același punct. Dar sus nu se putea înțelege nimic. Nu se vedea dacă fusese sau nu prins în lumini avionul: ferestrele aveau streșini și ar fi trebuit să fie deschise ca să distingi ceva în înalt. Răsunară, în schimb, lătratul unei mitraliere cvadruple și pocniturile sacadate ale tunului de la gară, amintind de bătutul cercurilor la butoaie, toamna. Dar distanța era prea mare,

exploziile proiectilelor abia dacă se puteau observa spre marginea orașelului.

Ce nu se putea vedea sus se oglindea, în schimb, în apă: doamna Maria văzu o dâră luminoasă, ca aceea lăsată de răsăritul lunii, dar mult mai mică, rănind în mișcare micile ghioluri limpezi din păpuriș. Ajunsă pe celălalt mal, dâra se stinse, iar în locul ei răsări o mică ciupercă de foc, care, curând, dispăru și ea... Cvadrupla își făcuse datoria.

— Amin, oftă femeia și făcu o cruce largă. Ea știa că, oricine ar fi fost, murise un om. Sau mai mulți...

Apoi, ușa de la intrare se deschise încet, se auzi zgomot de bocanci pășind pe vârfuri și glasul lui Werner care își invita ostașii:

— Still!

Oberleutnantul Werner Storch dormise vreo două ore noaptea, se culcase abia după ce inspectase toate posturile și-l informase pe Herr Major despre avionul doborât. Intră și pe la ofițerul de serviciu al comendurii române, unde indică pe hartă locul probabil al prăbușirii aparatului, se presupune un PO-2, din cele ce-i aduseseră o tresă în plus pe front.

— Nu, îi explică el tânărului locotenent român, aceste troace primitive nu bombardează, sunt pilotate mai ales de femei și sunt folosite pentru observații de la mică înălțime ziua, iar noaptea pentru a lansa cel mult doi sabotori sau spioni. Cât timp a fost căutat de proiectoare, nu s-a observat vreo parașută, dar au fost minute când ar fi putut profita de întuneric... Cred că ar trebui cercetat păpurișul...

Maiorul îi dăduse „frei”, și Werner se gândea serios la un pui de somn de măcar un ceas-două, dar își aminti de promisiunea făcută în ajun gazdei.

Frau Maria și Lența, îmbrăcate ca de sărbătoare, îl așteptau.

— Poate mâncați ceva? Îl ispiti gazda. Ați avut o noapte de pomină! A suferit cineva?

— Din fericire, nimeni. Am băut o cafea la popotă. Ne-a venit și bucătăria, o să ni se aducă masa aici. Dumneaei e domnișoara rușinoasă?

— Ea! Lențo...

Lența stătea la geam, urmărind niște vrăbii scâldându-se în colbul drumului.

— Bună ziua, domnule ofițer!

— Bu..., făcu Werner și simți că i se oprește ceva în gât și-i taie glasul. Dar își reveni imediat și răsă: Nu cumva ești...

Lența

— Parcă te-am mai văzut undeva... Nu cumva ești... Deanna Durbin?...

Lența îi venea până la umăr. Era subțire, chiar slăbuță, și, într-adevăr, aducea cu actrița americană, lucru observat și de colege, care-o tachinau mereu cu asemănarea aceasta.

— Nu sunt! pufni fata. Sunt Elena Velceva, absolventă a gimnaziului de menaj.

— Lențo! făcu doamna Maria, domnul ofițer glumește...

— Dar nu-i vina mea...

— E vorba de ultimul film pe care l-am văzut înainte de război... Și nu glumesc deloc. De-ar fi avut actrița părul negru al dumitale... În sfârșit, nu te supăra... Sau, altcum: dacă ți-aș fi spus că actrița îți seamănă, ce-ai fi zis?...

Lența începu să râdă. Avea un râs scurt, degajat.

— Toți vienezii sunt la fel? Adică ce mai întreb: Strauss, baluri, valsuri... Complimente...

— Nu sunt vienez, din păcate. Tirolez, dar să nu mă pui să cânt, fioriturile tiroleze se deprind din copilărie, iar copilăria mea...

— Știu, mi-a spus mama.

Ajunși în fața spitalului, Werner rugă femeile să-l aștepte câteva minute.

— Aici se intră doar cu permisiunea șefului. Îl cunosc bine, m-a operat de apendicită în '39...

— Sunt și doctorițe aici? Întrebă Lența.

— Probabil, făcu Werner.

— Dacă se poate, domnule ofițer, aș vrea să mă vadă o femeie...

— Doctorii n-au sex, râse Werner. Dar să sperăm că sunt și doctorițe.

Fiica își cuprinse mama de mijloc:

— Și dacă am... Mă tem, ma... Ce facem atunci?

— O să ne rugăm Domnului...

Lența simți că i se umezesc ochii.

— Poate ar fi trebuit să plecăm și noi... A plecat dincolo toată medicina!

— Și cu tata ce facem?...

De după colțul clădirii apăru un tânăr. Părea că se grăbește undeva, dar în dreptul femeilor se opri brusc, de parcă le-ar fi observat în ultima clipă.

— Lența! strigă el. Bună ziua, tușă Maria!

— Mă urmărești, Plamen? îi aruncă Lența peste umăr. Liniștește-te!

— Ce-i, flăcăule? zâmbi mama. Vin ai voștri?

— Vin, tușă Marie, și poate ar fi mai bine să nu vă plimbați cu javrele astea... Vede lumea...

— Poate știi tu vreun doctor de-ai noștri?...

Tânărul nu apucă să răspundă, că în ușa spitalului apăru Werner cu o femeie în halat alb, probabil, o sanitară. Plamen se răsuci pe călcâie și plecă.

— Un cavaler? zâmbi oberleutnantul.

— Un coleg, zise Lența, și se făcu roșie.

— O să te conducă femeia asta la o... doctoriță. Vezi? Radiologul spitalului s-a nimerit să fie cum ai vrut... O să vă înțelegeți voi, știe puțin rusește...

— Mulțumesc, zise Lența și o urmă pe sanitară.

— Într-adevăr, rușinoasă fetița, zise Werner. Dar frumoasă foc!

— Așa-i la noi, la bulgari, altfel rămân fete bătrâne, oricât de frumoase ar fi, zâmbi doamna Maria. Ca la turci...

— Doamnă Maria, zise Werner, sanitara asta mi-a spus că refuzați să fiți considerată văduvă. De ce?

— Dar nu sunt! El trăiește, eu știu.

— De unde?

— În patruzeci și unu, când armata română trecuse Nistrul, la primăria noastră a venit o scrisoare de pe front. În plic, un sergent, am să țin minte toată viața cum îl

cheamă, Vasile Duca, pusese o fotografie – eu cu soțul și cu cei doi copii –, pe care era adresa fotografului, cu numele localității noastre. Cei de la primărie l-au recunoscut pe Velcev imediat. Sergentul scria că fotografia fusese descoperită în mâna unui cadavru dintr-un vagon cu deportați, abandonat în nu mai știu care stație. Dar nicio vorbă dacă mortul semăna cu persoana din fotografie. l-am trimis și eu o scrisoare sergentului și, peste două săptămâni, am fost înștiințată că Vasile Duca murise ca un erou la asaltul Odesei, cu câteva zile mai înainte... Am eu dreptul să nu cred că mortul era soțul meu? Am. Și cred, știu că nu era el! Fotografia putea fi găsită de altcineva... Soțul meu era un voinic, ar fi rezistat fizic la orice încercări... Dar putea să-și piardă memoria... Simt, domnule Werner. Cine știe pe unde rătăcește... Ca și băiatul meu...

Werner tăcu câteva clipe.

— Vă înțeleg, doamnă. Cred că aveți dreptate...

— Am! aproape că strigă femeia. Am, domnule Werner...

Ușa spitalului se deschise și apărură Lența. Părea tulburată.

— M-au primit două doctorițe. Rezultatele de la raze și analizele o să le știm mâine... Dar cea mai tânără, frau Hilda, mi-a spus că nu am tuberculoză...

Werner zâmbi:

— Înseamnă că nu ai. Noua ta prietenă e o specialistă...

— Prietenă... Glumiți. Dar aș vrea să am așa o prietenă. E frumoasă, n-am văzut niciodată asemenea păr blond, făcu Lența.

— E părul nostru național, răsă Werner. De fapt, al germanilor. Noi, austriecii, adică tirolezii, suntem roșcați...

— Și veseli. Vă place să glumiți mereu...

— De nevoie, domnișoară Lența, de nevoie, zise Werner, dar nu mai continuă: pe strada ce cobora în pantă lină spre liman se arată un adevărat alai: doi jandarmi și un sergent teterist, vreo trei pescari, iar în mijlocul lor, o femeie udă learcă, cu un maldăr de albituri în brațe. Și, cum se cuvine în asemenea cazuri, cu o trenă de vreo zece gură-cască.

Ajunsă în dreptul lui Werner, femeia cu îmbrăcămintea lipită de corp se repezi din alai și prinse să strige către ofițerul german:

— Sângurică m-am prădat, pe crucea me! Iaca și parașutul, și radiul! Duceți-mă la șefii voștri, știu multe!...

Werner ridică din umeri.

Sergentul teterist îl salută:

— Ne întorceam de la avionul doborât și am descoperit-o în barca cetățenilor acestora.

— Am găsit-o pe o căsuță de vidră, tremura de frig, interveni un pescar. Ne-a spus că a sărit din avionul care ardea și ne-a rugat s-o aducem la generalul nostru, că are multe secreturi. Cred că-i șpioancă!

— O să vedem noi care-s spionii, făcu teteristul.

— Atunci, de ce v-ați oprit?

— Hai, mișcați! strigă sergentul

— După vorbă, cred că-i din Transnistria, zise Werner. Îi înțelegeam cu greu pe românii de acolo, le-a fost rusificată limba...

— Săraca, făcu Lența. Au s-o împuște, domnule Werner?

— Războiul are legile lui. Sălbatică legi... Dacă ar fi după mine... Mă scuzați, trebuie să plec. Ne vedem diseară.

Oberleutnantul salută și făcu vreo doi pași. Dar se opri brusc:

— Pregătește-te pentru vești bune, domnișoară!

— Mersi, șopti Lența și roși.

— Oare chiar au s-o împuște? se întristă mama. Săraca... Așa de tânără...

— Ai văzut? A venit aici să-i ucidă pe el și pe camarazii lui... Iar el... Se vede că-i om bun...

„Omul bun” Werner nu se simțea în apele lui. Obișnuit, în cei patru ani de campanie, cu altă ordine de zi – dacă poate fi numit astfel haosul războiului, fie chiar și cel impropriu antiaerienei, adică dueluri de artilerie de câmp, din lipsă de activitate aviatică a oponentului pe un front neobișnuit și neașteptat de static, dar mereu în așteptarea a ceea ce nu putea să nu se producă, adică a unei ofensive hotărâtoare –, nu era în stare să descifreze rostul acestei retrageri „de refacere”, în fond, de odihnă, de *far niente*, la care apelau mereu trupele italiene, care fuseseră complet distruse, până la urmă...

Iată de ce, în a treia zi de aflare în acest fundac, unde nici nu mirosea a război, se grăbea să răspundă chemării maiorului Stolz, la ușa căruia bătea acum. Nu că i-ar fi fost dor de participare activă la acest război pe care, în taină, îl considera pierdut, după Stalingrad și dezastrul de la Kursk, ci pentru că nu accepta și nu se putea deprinde cu incertitudinile. Adeseori, în puținele clipe de răgaz de pe front, vedea aievea apropiatul viitor al Austriei sale și, mai ales, al Tirolului său drag, înghițite de visurile nebune ale unui descreierat și sortite astfel pieirii...

De cum se întorsese în noua patrie (de fapt, în cea pe care o știa prea bine de la părinții săi, care tânjeau mereu după un Tirol pe care nici ei nu-l văzuseră, dar îl purtau în sânge), se integrase plenar și firească în noua ambianță socială, adică în ceea ce însemna ferma moștenită și mica fabrică de brânzeturi cu lucrătorii ei, cei mai mulți rude necunoscute, dar oameni deschiși și onești. Ultimii doi ani de școală înainte de repatriere îi făcuse la liceul piariștilor, unde se predă în germană, așa că nu avu probleme cu diferențele, pe care le susținu în particular și cu mult succes, după care, cu doar câteva săptămâni înainte de *Anschluss*, susținu cu succes examenul de admitere la Universitatea din Graz, la Facultatea de Mecanică și Tehnologie, care i-ar fi prins cât se poate de bine unui viitor proprietar și conducător al fabricii de pe lângă fermă. Firește, împreună cu majoritatea studenților, luase parte la protestele contra invaziei *Piefke*-lor, dar de represaliile ce ar fi putut urma îl scăpase faptul că, la finele primului an de studenție, fusese înrolat în armată, cu un an înaintea majoratului, și făcut sublocotenent de antiaeriană „de urgență”, în vederea atacului asupra Poloniei. Mișleasca ocupare a Poloniei îi amintea mereu de *Anschluss*, iar participarea benevolă a Rusiei la împărțirea acestei țări îl dezgustase cumplit, așa că purta în sinea lui cam aceeași ură față de amândoi agresorii, atât doar că, efectiv, putea lupta doar împotriva unuia. Dar, și în lupta asta – cu multe îndoieli, când vedea la tot pasul în ce stare de robie era ținut un popor întreg (bineînțeles, cel sovietic!), pus în fața unei alegeri cumplite: satrapul Stalin ori alienatul mintal Hitler, când vedea cu ce ușurință se predau soldații ruși, de fapt,

carne de tun în stare pură, dar în număr uriaș –, nu stătuse prea mult pe gânduri. Și apoi, ce-ar fi putut face el, austriacul izolat cu bună știință de compatrioții săi? În batalionul său mai erau vreo trei, soldați de rând, cu care ar fi putut cânta împreună melodii tiroleze. Nu însă și discuta probleme de politică... Cu atât mai mult cu cât, pe lângă ochii veghetori ai *Abwehr*-ului, se nimereau și ochi nu mai puțin vigilenți de-ai unor compatrioți care participaseră activ la realizarea *Anschluss*-ului...

Maiorul Siegmund Stolz stătea la biroul său, cu o ceașcă de cafea într-o mână (după aroma pe care o răspândea – autentică, probabil, din „cuceririle” lui Rommel!), cu receptorul telefonului în cealaltă, și îi făcu semn cu capul oberleutnantului să ia loc. Werner numără în gând vreo zece „Jawohl!”-uri, din care deduse că la celălalt capăt al firului se afla vreun mare ștab, după care, vreo zece secunde, înfruntă privirile tăcute ale superiorului.

— Sieg Heil, ce *cruce me-si*, Leutnant! Își ridică, în sfârșit, privirile din ceașcă maiorul. Nu cred că știi de ce te-am chemat...

— Bănuiesc, Herr Major.

— Bănuiești pe *cruce me-si*. Ai să fii maior timp de douăzeci și patru de ore!

— Ați fost avansat? Felicitări!

— Verflucht, avansat. Peste două ore vine un Storch, dar nu Werner, ci Fischler (aici, Stolz, complet lipsit de simțul umorului, își permise să râdă zgomotos de butadă!), și zbor imediat la București. Ceva foarte important. Ai aici, le știe el – și arată cu degetul la furier – toate legăturile de care e posibil să ai nevoie. Dar, principalul – ai aceste douăzeci și

patru de ore ca să înveți pe de rost, împreună cu ceilalți doi comandanți de baterii, acest document. Fii atent, „Strict secret”. Peste o oră, vii aici să-ți înmânez cheile. Verstehtst du mich?

— Jawohl, Herr Major! făcu Werner și se ridică.

În scurtul drum până acasă, tușa Velceva nu scoase o vorbă. Abia la poartă, care, de la intrarea *kodelor*, nu se mai închisese, ea încetini pasul și se opri.

— Lențo, ce s-a întâmplat că l-ai repezit așa pe Plamen? Nu-ți mai place? E un băiat și jumătate!

— Nu te supăra, mamă, șopti fata. Lumea te laudă că-i cunoști pe oameni ca-n palmă, dar de data asta dai greș. E un copil mare, face pe spionul... Numai despre asta și vorbește... Și dacă ar vorbi numai... Știi ce mi-a propus zilele trecute? Să mă înscriu într-o organizație care luptă pentru întoarcerea sovietelor... N-am nevoie de așa cavaler fără cap! Unii ca dânsul ne-au lăsat fără tata...

— Tata trăiește! aproape că strigă femeia. Are să se întoarcă și am să-l învăț să-și mai scurteze limba. Și cu băutura s-o lase mai moale. Plamen te iubește și, dacă ai vrea, ai putea să faci cu el orice, prostuțo. Ori crezi că taică-tu era mai breaz până ne-am căsătorit?

Lența încercă să spună ceva, dar pe loc prinse să tușească.

— Ce-i cu tine? Ți-au dat doctorițele celea vreo pilulă?

— Nu mi-au dat nimic, m-am înecat... Vorbești și tu...

— Eu știu ce vorbesc... Am văzut cum te mai uitai la neamțul cela...

— Austriacul...

— Dar fie măcar și chinez... Ori crezi că degeaba e așa de săritor? Așa-s toți militarii... Azi aici, mâine pune-i sare pe coadă... Te tot învârți printre ei...

— Mamă, dar ți-a spus și ție: de când m-au văzut, parcă i-a schimbat cineva, le amintesc de iubitele și soțiile de acasă... Ce-i rău în asta?

— Hai, hai, fetițo...

Au hotărât să cineze fără Werner.

În capul mesei au fost așezate gazdele, prezente la insistența soldaților, care declaraseră că se culcă flămânzi dacă nu vor fi de față și ele. Nemții au adunat cuvânt cu cuvânt tot ce deprinseseră din rusă și din română în cei patru ani de campanie și, astfel, se închegă un dialog înțeles doar pe jumătate, dar, oricum, vesel.

Werner găsi totuși că poate profita de ora pe care i-o dăduse Stolz și își îndreptă pașii spre gazdă să-și mai astâmpere foamea. Dar, cum intră în curte, se opri brusc înaintea să deschidă ușa: din încăpere se auzea vocea Lalei Andersen, cântăreața lui preferată, cântând *Lili Marleen*. Nu știa ca cineva dintre soldații lui să aibă un patefon, putea fi doar al doamnei Velceva. Crăpă puțin ușa: nu mânca nimeni. Care cu ochii închiși, care cu capul plecat în piept, soldații ascultau transportați cântecul ce făcuse, cu tot războiul, înconjurul lumii. Atât doar că Hanzi, cu acordeonul lui, o acompania pe Lența. Ea cânta ultima strofă din poezia lui Hans Leip, dar atât de aproape de felul în care o interpreta Lale Andersen, încât nu era de mirare că o confundase pe tânăra gazdă cu ea.

Werner închise ușurel ușa și se retrase cu pași mici, însoțit de sunetul ca de clopoțel al vocii Lenței...

*Wenn sich die späten Nebel dreh'n,
Werd' ich bei der Laterne steh'n,
Wie einst Lili Marleen,
Wie einst Lili Marleen...*

Acum, abia acum îl înțelegea Werner pe soldatul care stătea santinelă sub felinar...

Din anticamera lui Stolz, după ce dădu instrucțiunile cuvenite subalternilor, Werner o ceru la telefon pe Lența.

Mama se repezi prima să pună mâna pe receptor.

— Niet Mutter! făcu Hanzi, care răspunsese la apel.
Lența, Lența!

Mama se schimbă la față și-i întinse receptorul fiicei:

— la vezi ce vrea!

Lența ținu la ureche receptorul vreo două minute. Roșea pe măsură ce asculta.

— Ce-a zis?

— Își cere scuze că n-a putut veni. O să fie spre dimineață.

— Atât? întrebă mama.

— Atât, apăsă pe cuvânt Lența.

Werner deschise pe birou mapa primită de la Stolz: cuprindea trei broșuri identice, trase la multiplicator, toate trei cu ștampila „Strict secret” și cu marca unei uzine militare din Graz. Citi denumirea orașului și se simți brusc cuprins de un dor nebun de casă, de ferma lor, de tot Tirolul, încât abia după o vreme își plecă privirea asupra broșurii. Era vorba despre varianta mobilă a aparatului secret și fix cu care englezii depistau, din primul an de război, de la sute de kilometri avioanele germane ce ținteau teritoriul Albionului și datorită căruia se evitase, de fapt,

invazia pe care conta atâta Führerul. Își imaginea ce înseamnă pentru antiaeriană un asemenea aparat, dacă face parte din armele secrete pe care le tot promitea caporalul suprem, și dacă nu e prea târzie apariția lui. Abia apoi își dădu seama că trebuie să-i convoace și pe ceilalți doi comandanți de baterii. Reuși să ațipească abia un ceas, un somn chinuit mereu de aceleași priveliști ale pășunilor de la poalele munților, de același aer mirosind a ierburi abia cosite și a lapte proaspăt muls, și toate acestea de-a valma cu gândurile despre familie, mai ales pentru că, în ultimele scrisori, mama îi tot pomenea de sănătatea din ce în ce mai subredă a tatei...

În zori, se duse la spital, așteptă o bună bucată de vreme până se treziră doctorițele și laborantele. Află tot ce-l interesa și se repezi, aproape în fugă, spre casa care-l găzduise.

Din lipsă de ținte zburătoare (terminaseră reparațiile!) și, mai cu seamă, în absența șefului, ostașii se distrau: încercau s-o învețe pe Lența să folosească bicicleta fratelui său, cel care nu mai venea de la Odesa. Nu era prima zi când încercau astfel de lecții, dar era prima oară când lecțiile începeau să dea rezultate: cei vreo șase metri până la poartă, Lența îi parcurse cu brio, dar continua să pedaleze. I-au strigat să frâneze, dar fata, fie că uitase unde-i frâna, fie că nu-i auzea, zbură spre poartă! Greu pentru oricine să deprindă stăpânirea acestui vehicul! Pericolul ciocnirii cu poarta părea inevitabil, iar urmările grave. Primii care înțeleseseră situația fură soldatul Hanzi, care se repezi imediat spre biciclistă, și tușa Velceva, care scoase un țipăt de groază: „Lența!”

Dar, chiar în clipa când trebuia să aibă loc ciocnirea, porțița se deschise și fata nimeri în brațele lui Werner. Era, probabil, intervenția Providenței. Oberleutnantul o ținea de umeri, în timp ce Hanzi ridica vehiculul cu roata îndoită, iar tușa Velceva continua să țipe. Sâni mici și tari ai fetei amortizaseră lovitura, dar îi ardeau pieptul ofițerului. Fără să-și dea seama, Werner se aplecă spre ochii închiși de spaimă ai fetei ca pentru un sărut și, înecându-se în cuvinte, aproape că îi strigă:

— Nu ai nicio tuberculoză... Un pic de anemie...

Ea deschise ochii, privi în ai lui și, încet, de parcă ar fi vrut să protejeze răspunsul, șopti:

— Ce-ai spus?

El slăbi strânsoarea, apoi o îmbrățișă și mai tare:

— Ai plămânii curați!

Ea simți un fel de leșin în tot trupul, se izbi și îl sărută pe buze, de parcă ar fi vrut să-i fure sărutul, îi lunecă din brațe și se repezi spre maică-sa:

— Mamă, mamă... Nu am nimic...!

Tușa Velceva mormăi:

— Am văzut...

Lența făcu ochii mari:

— N-ai văzut nimic... Nu am tuberculoză, înțelegi? Am plămânii curați!

— El... ți-a spus? abia reuși să îngaime mama.

— El... el...

— Fetița mamei..., făcu tușa Velceva și începu să plângă.

— Lipsă de fier în organism, zise la masă Werner. Ai aici niște pastile, scrie cum să le iei. Și mai e...

— Ce mai e? întrebă mama.

— Mâncarea... Din păcate, nu depinde de doctori.

— Găsim noi, strigă mama, de-l făcu pe Hanzi să scape lingura. Cum să vă mulțumim, domnule Werner? Mi-ați luat o piatră de pe inimă. Atâta copil mi-a mai rămas... De-ar fi cu noi tata... Și băiatul... Dar au să vină... Au să vină...

— Bineînțeles, făcu Werner. Au să vină. Frontul pare să se fi oprit, dar drumurile...

— La asta mă gândesc și eu. Nici trenuri, nici mașini...

— Război, doamnă! Dar, deocamdată, e liniște. Cine știe...

— Încep să mă obișnuiesc cu lipsa lor... Și nu vreau... Mulți dintre cei care-au trecut peste Prut încep să se întoarcă... Dar de peste Nistru...

— Nu vă mai gândiți la asta. Credeți că o să fie totul bine. Că nu degeaba...

Sunetul strident al telefonului îl întrerupse. Werner apucă receptorul:

— Alarmă!

Soldații săriră buluc la posturi.

— Oare chiar are să se termine odată mizeria asta? oftă tușa Velceva. Ieri s-a întors, de pe unde-o fi fost, Kolev, cel cu vinurile... Cred că am să mă întorc și eu la taraba mea...

— Crezi că trebuie, mamă?

— Dar cum s-o scoatem la capăt? Se termină cu grădina, rămân ceva cartofi... Și mai departe?

— Alarmă falsă... Ca să nu dormim, zâmbi Werner, revenind de la posturi. Dar am o noutate: diseară, românii dau un bal, în cinstea noastră. Ce ziceți?

— Ura! făcu Lența, plesnind din palme. N-am mai dansat de-o veșnicie!

— Stai, fetiço, că nu te aşteaptă nimeni acolo!

— Ba da, o aşteaptă! Doamnă, Werner luă o poză gravă: am plăcerea şi onoarea să vă invit fiica la bal! Bineînţeles, şi pe dumneavoastră!

— Eu mai lipseam acolo!

— Mă scuzaţi, s-au schimbat lucrurile? Din câte îmi amintesc, pe vremuri, fetele se duceau la dans cu mamele sau, cel puţin, cu surorile măritate. Ori mă înşel?

— Păi, asta-i așa... Dar soţul?...

— Nu sunteţi văduvă! Nu vă consideraţi.

Tuşa Velceva zâmbi:

— M-aţi convins, domnule Werner. Mergem!

Lenţa sări şi îşi cuprinse mama:

— Mulţumesc, mamă!

În '36, când a plecat la ferma de lângă Innsbruck, Werner lăsa la Lenauheim prima sa dragoste. Era Magdalena, Magda, o consăteancă ce făcea liceul la Timişoara, o blondă drăguţă şi veselă, pe care o vizita de două-trei ori pe an ca să ofteze împreună în aşteptarea lui patruzeci, când hotărâseră să-şi unească definitiv sorţile. Dar mai întâi *Anschluss*-ul, apoi mobilizarea lui neaşteptată le-au încurcat planurile: au urmat scrisorile fără timbru, cu toate lamentaţiile posibile, apoi o pauză plină de incertitudini din partea ei. Apoi trăsnetul: „*Din luna trecută, sunt doamna căpitan Schroeder, tu îl ştii, a venit de pe front fără o mână. Te iubesc, scrie-mi pe adresa Tinei, ea nu ştie germana... Pa! Pa! Pa!...*”

A fost o lovitură sub centură. Câteva zile a umblat ameţit. Apoi, cu un efort de voinţă, şi-a revenit. Dar nu mai lua parte la discuţiile despre femei, trecând drept un

misogin. Alteori și mai rău... Scrisorile ei veneau cu regularitate, dar nu le deschidea, ci se străduia să se gândească la altceva; reușise s-o elimine cu totul din mintea sa... Până când a întâlnit-o pe Lența.

A fost o luptă crâncenă cu sine însuși.

Și a pierdut-o...

Lența a stat o bună bucată de zi în fața oglinzii. Încerca fel de fel de pieptănături, își potrivea pe rând puținele rochii și fustițe pe care le avea, făcând o adevărată harababură prin șifonier, până când a pus mâna pe tubul de ruj și s-a dat lângă fereastră să-și vopsească buzele.

În cadrul ferestrei stătea Plamen.

— Bună, Lența...

— Ei, zău!... De unde ai apărut?...

— Am venit să-ți aduc o veste bună.

— Nu mă înnebuni! Și care-i?

— Diseară, la Cazinoul militar...

— E mare bal!

— Știi, vasăzică...

— Și ai venit să mă inviți...

— Vezi cum ești? Mereu mă iei peste picior...

— Mulțumesc. Am să mă duc fără invitație.

— Cu neamțul tău?

— Care neamț al meu?

— Cu javra cu care te-am văzut lângă spital.

— Și dacă mă vedeai lângă cimitir? Mă duceam să mor?

— Ori mai glumești, ori ba!

— Așa sunt eu, glumeață...

— Adică ne vedem acolo...

— Acolo. Dacă ai să mă vezi.

Plamen se învârti să plece, dar, după doi pași, se opri:

— Lența, râzi tu de mine, dar te rog să mă ascuți o dată...

— Ei?

— Lențo, au să se schimbe lucrurile... Cum ai să te uiți tu la oameni și oamenii la tine? Nu te mai plimba cu javra! Repede, au să se întoarcă ai noștri... Ai să ai neplăceri...

— Hm... Mersi pentru sfat. Nicio grijă, vezi-ți de treburile tale.

Plamen dădu din mână a pagubă și plecă supărat.

Lența se învârti pe tocuri în fața oglinzii și se măsură cu o privire critică:

— Deanna Durbin... Deanna Durbin?... Ba nu: Lența Velceva...

Cazinoul militar era acum o jalnică parodie a ceea ce fusese între cele două războaie. Nici tu lumini aprinse în toată seara, chemând ba la o adunare a clubului literar (care reușise să lase ceva urme în istoria literelor românești!), ba la un concurs de mai știi ce, ba la luptele dintre șahiști sau amatorii de biliard... Acum și, mai ales, în ultimele luni, rareori se mai încumetau ofițerii reformați din cauza rănilor, dar rămași la partea sedentară a regimentului, să-i mai deschidă ușile pentru vreo partidă de biliard sau pentru a gusta un păhărel de vin la sărăcuțul bufet ce abia își mai ducea zilele.

A fost un prilej de nespusă bucurie pentru tineretul rămas în orașel acest bal, la care puteau să-și mai pună în mișcare mușchii și plămânii. Pereții jerpeliți fuseseră, oarecum, reabilitați, podelele spălate și lustruite, bufetul

nițel îmbogățit, dar oare mult îi trebuie omului avid de un pic de distracție ca să se declare mulțumit?!

Stolz și cei cinci ofițeri care nu erau prinși la serviciu stăteau în preajma bufetului, cu păhăruțele pline cu țuică, discutând probabil despre treburile de pe front, gradații – pentru că printre vizitatori erau și vreo zece gradați, fapt care trebuia să sublinieze unitatea armatei! – stăteau mai la o parte, deși cu privirile ațintite mai cu seamă spre bufet, pe care ofițerii români îl luaseră în primire, făcându-l din ce în ce mai sărac.

Orchestra, în care își găsisese locul, nu se știe cum, și Hanzi cu acordeonul lui, saluta cu felurite marșuri orice nou oaspe; la apariția mamei și fiicei Velcev erupse în „salutul la general”.

Cele două femei veniseră fără a fi însoțite de Werner, care avea să-și inspecteze posturile. Sări să le întâmpine Plamen.

— Unde ți-i neamțul? o întrebă pe Lența.

— La Berlin! râse fata.

Se apropie Werner cu două scaune:

— Luați loc.

Plamen se făcu nevăzut. Dar se retrase și Werner, să continue, probabil, discuția.

În scurt timp, sala se umplu de lume. Locotenent-colonelul care își înlocuia superiorul declară balul deschis și-i salută pe camarazii germani, care, în zilele apropiate, aveau să plece pe front. Stolz mulțumi scurt și balul începu. Se vedea ușor că picioarele tinere tânjeau după țupăială, ba chiar și unii dintre cei mai bătrâni cercau să-și înșele anii.

Plamen așteptă cât așteptă, dar, cum Werner nu avea de gând s-o invite pe Lența, făcu acest lucru el.

Spre marea lui mirare, Lența nu-l refuză. Dimpotrivă. Dansa cu pasiune chiar. Dar nu scoase o vorbă. Nu vorbi nici el, dar nu-și putu ascunde nemulțumirea de pe față. Se învârtiseră așa vreo zece dansuri când căpitanul Dragotescu, șeful cazinoului, făcu semn orchestrei să se oprească:

— Onorați oaspeți, sunteți extraordinari! Ar fi de-a dreptul păcat să nu folosim această bună dispoziție a domniilor voastre pentru a alege regina balului! Participă toți, inclusiv domnii ofițeri, indiferent de armată. Formați perechile! Trei dansuri felurite! Executarea!

Perechile se formară imediat, doar Lența și Plamen rămaseră parcă nehotărâți.

La petrecerea de după examenul de capacitate, ei doi dansaseră seara întreagă, Plamen dovedindu-se un partener perfect.

Lența aruncă o privire spre Werner. Acesta discuta ceva foarte aprins cu Stolz.

Orchestra atacă un foxtrot, perechile începură să se învârtă. Lența aproape că strigă: „De ce stai? Arată ce poți!...”.

Dansau toți cu însuflețire – să fii regina balului în orașelul acesta uitat de lume, unde orice fleac poate deveni un eveniment, era un motiv de mândrie pentru câștigător și unul de comentarii și de invidie pentru cei ce nu reușeau... Cu toate că se străduia să fie cât mai concentrat asupra mișcărilor, Plamen încercă totuși să lege capăt de vorbă cu partenera, să afle care-i pricina indiferenței, ba chiar a ostilității ei. Mai ales că totul începuse cu mult înainte de sosirea nemților în târg. Dar în zadar...

În timp ce juriul alegea regina, orchestra, dezlănțuită, continua să cânte. Dansatorii se străduiau să scape de ultimele picături de energie adunate în monotonia zilelor trecute fără distracții.

Werner se apropie de cei doi dansatori, care păreau să fie câștigători, și se închină adânc. Plamen cedă imediat. Lența acceptă invitația:

— N-o să fie prea obositor pentru dumneavoastră?

Pusese atâta maliție în acel „dumneavoastră”, încât ar fi observat-o și un neinițiat. Dar Werner nu observă. La finele dansului o conduse lângă tușa Velceva, îi mulțumi și se retrase.

În aplauzele sălii, regina balului fu proclamată Lența. Însemnele și darurile ar fi stârnit râsete în alte vremuri, dar, în aceste timpuri, o coroniță de stearină, din cele folosite la nunțile mai sărace, o căpățână de zahăr și trei cutii cu galete stârniră mai degrabă invidii...

Lența lăsă în poala mamei darurile. Pentru dansul reginei, îl izbi din grupul de prieteni pe partenerul care o urcase pe tron. A dansat fără a privi în ochii lui.

Werner discuta ceva foarte interesant cu un camarad român...

Curând, spre miezul nopții, oaspeții începură să se risipească.

Werner însoți gazdele. Plamen rămase cu prietenii să joace biliard. Nu avea niciun Dumnezeu să-i urmărească...

Era o noapte caldă de vară, dar mult mai răcoroasă decât sala cazinoului. Tușa Velceva pășea greu în urma tinerilor, care discutau ceva foarte aprins.

— Ca un mojić, zici? făcu Werner, tăcu o vreme, apoi luă aer mult în piept: da, ca un mojić! Pentru că... pentru că te iubesc, Lența! Da, pentru că te iubesc...

Lența se opri brusc, de parcă s-ar fi izbit de un zid.

Mama îi ajunse din urmă:

— Ce s-a întâmplat?

— Era să uit... Trebuie să inspectez posturile. Liniște și pace, dar suntem în război, doamnă Maria! Ori mi s-a părut, ori chiar... Cred că Hanzi s-a cam îmbătat. Și e rândul lui la cvadruplă...

— Aoleu!

— Mami, zise Lența, pot să mă duc și eu cu... domnul Werner?

— Te-a invitat dumnealui?

— Firește, zise Werner, o chestie de minute.

— E o noapte atât de frumoasă..., făcu Lența.

— Bine, dar nu uita că trebuie să dormi, zise tușa Velceva și porni singură spre casă.

Lența se întoarse pe tocuri în fața lui:

— Mai... mai spune-mi o dată ce mi-ai spus. Și convinge-mă că nu te-ai purtat mojicește...

Werner o cuprinse de mijloc:

— Fetița mea, uiți în ce lume trăiești... Te gândești la tine? Azi suntem împreună, dar e războiul acesta nebun pe care-l vom pierde... Și atunci? Am văzut câte ceva din jurnalele noastre de pe al doilea front... Am văzut franțuzoaice tunse chilug în piață, fie că au fost amante vremelnice ori soții iubitoare ale ocupanților... Fără deosebire... Ți-am propus eu una din aceste variante? Măine-poimăine, se întorc rușii aici... Eu m-am îndrăgostit

de tine din prima clipă... Aș vrea să fii soția mea, nu jertfa mea... Dar cum? Cum?

Lența se ghemui la pieptul lui:

— Werner...

— La voi, la bulgari, se fură miresele?

Lența zâmbi, apoi tresări de parcă ar fi fulgerat-o un gând:

— Numai cu voia lor... Fură-mă, Werner... Fură-mă! Oricum, mama n-o să mă lase niciodată!...

De după colț se auziră pași. Era tușa Velceva:

— Bune minute, tinerilor! Era optsprezece august când ați plecat în inspecție, acum e nouăsprezece...

— I-am povestit despre Tirolul meu... Despre ferma noastră, despre munții noștri... Mi-i un dor nebun de casă! Război blestemat...

— O fi cald și pe la voi. E frumos Tirolul?

— Frumos... Și, chiar dacă ar fi urât, cum să nu-ți iubești baștina? Dar ce-o să facă războiul din el...

— O să ajungă și pe acolo?

— Acolo-s munți... Nu ca la noi, făcu Lența.

— Dar și mulți austrieci. Au să-i rupă capul nebunului care ne-a furat patria și a întors lumea pe dos! făcu Werner.

Nici pe douăzeci, nici pe douăzeci și unu august nu-i dădu Stolz mai mult de trei ore de somn lui Werner, în schimb și-a ținut cuvântul dat atunci când îi promisese o mare surpriză.

Stătea, ca de obicei, la masa lui, cu cafeaua în față. Pe Werner îl înfuria de fiecare dată mirosul acesta de cafea naturală, nu se știe cum ajunsă până la dânsul. Probabil, pentru că se zvonea că e rudă sau cunoscut cu Rommel...

— A, ai venit după bucurie, *cruce me-si*, îl întâmpină Stolz.

— După cum veți binevoi.

— Ai devenit diplomat, Leutnant?

— Vă ascult, Herr Major.

— Ai să-ți vezi Tirolul, care nici la degetul mic al Hamburgului nu aspiră.

— Nu aspiră, dar ajunge...

— Nu știam că ai umor! Ei bine, ascultă și execută întocmai. Ești gata?

— Jawohl, Herr Major...

— Atunci iată: *cruce me-si*, atenție, nu am să repet. La 23 august, vin două monitoare și un șlep de la Ismail. La ora 18 fix. Batalionul va fi aliniat cu tot armamentul la ora 17 pe plajă, *cruce me-si*, nu pentru baie, ci pentru îmbarcare și plecare. Trenul cu 370 de ostași, toți rezerviști și boboci, va pleca de la Reni. Economisim benzina. Eu voi urca în tren aici. Tu vei pleca cu mașina la București la 24 august, iar de acolo, direct la Graz, unde, cu documentele pe care le vei primi la centru, vei descinde la uzina indicată. Acolo vei fi inspector din partea armatei. Ai înțeles? Repetă, *cruce me-si!*

Werner nu mai repetase nimic în viața lui cu atâta însuflețire și plăcere. Se aranjase totul de la sine, de parcă el ar fi fost cel care dictase modul de desfășurare a evenimentelor.

Plecă de la Stolz cu sentimentul că ar fi ieșit de la un foarte bun prieten: nici nu trânti ușa ca de obicei...

Abia pe 21 august se hotărî Koley, cel cu desfacerea de vinuri, să scoată din hruba secretă din pivniță trei din cele cinci butoaie cu zaibăr pe care nu reușise să le treacă peste

Prut. Tușa Velceva ocupă iar locul barmanului din spatele tejghelei și, cu toată lipsa banilor (nici nu se prea știa care sunt mai potriviți – leii sau mărcile!), reuși în două zile să schimbe o sută de litri de vin pentru un botez pe un covor aproape persan și alte vreo două sute pe tot felul de obiecte casnice de primă necesitate. Kolev era cât se poate de încântat și presupunea că, în cel mai apropiat timp, chiar și cei care-și țineau banii cu dinții vor dezlega baierile pungilor: nu pot trăi oamenii cu gâtul uscat...

În dimineața zilei de 23 august, tușa Velceva își luă rămas-bun de la cei care-i fuseseră chiriași neașteptați. Pe Werner chiar îl sărută, deși el trebuia să plece abia a doua zi, ba chiar scăpă și o lacrimă, apoi o luă la fugă spre locul ei de muncă, aducător de veselie pentru lume...

Werner supraveghea încărcarea armamentului în *kode*; își făcu timp să mai șteargă lacrimile Lenței, să controleze echipamentul fiecărui soldat și, la ora fixată, își alinie bateria pe plajă.

Împreună cu celelalte două baterii, se formase un careu de nouăzeci de ostași. Aproape o treime din cât ar fi trebuit să numere un batalion de oameni ce se obișnuiseră deja cu odihna și pacea, care nu vădeau semne de nerăbdare să revină pe front și pe care nu-i deranja deloc că, la ora anunțată, nu se vedeau nici monitoarele, nici șlepul promis.

Încă de la adunarea batalionului se strânsese ceva lume, unii ca să-i conducă pe cei cu care petrecuseră pe neașteptate o bucată de vară, alții ca să se convingă că nesuferiții de nemți pleacă totuși...

Era o zi de adevărat sfârșit de vară, pe plaja limanului se lupta zefirul răcoros adiind de pe apă cu valul de căldură ce

năvălea dinspre uscat. Aflați în repaus, ostașii stăteau care așezați pe ranițe, care direct pe nisip; în fruntea careului, comandanții discutau nervos faptul neobișnuit al nerespectării programului.

Trecuse și ora 18, cea a îmbarcării, omul trimis la Stolz nu mai venea, nu se știa, nu se bănuia nimic. Spectatorii, cei mai nerăbdători, începeau să părăsească plaja, doar câteva fete mai îndrăznețe, din cele care mai scurtau nopțile pe la posturile antiaeriene, se țineau dârz pe poziții, trimițând bezele soldaților.

Era trecut de ora 19 când apărură Stolz cu încă un ofițer, se bănuia a fi cel cu informațiile batalionului, și locotenent-colonelul român, care-l înlocuia pe comandantul bolnav, însoțit de tot statul-major al părții sedentare a regimentului.

Werner comandă „alinierea” și „drepti”, dar, când încercă să-i raporteze superiorului, Stolz îl opri. Maiorul german se proțăpai în fața careului și își dresе glasul:

— Domnilor ofițeri, ostași! Azi, până la prânz, România a încheiat un armistițiu ilegal cu rușii! A fost o trădare! Până să ni se taie telefoanele, am primit de la Marele Stat-Major al nostru următoarele instrucțiuni: armata germană se va retrage pe Dunăre, fără a fi împiedicată de armata română! Vom porni deci în marș spre Ismail! Stânga-mprejur...

Locotenent-colonelul român îl împinse pe maior la o parte:

— La loc comanda! Nu se mișcă nimeni! Ați uitat, domnule maior: dezarmarea! Comandați!

— Cu ce drept? Restabiliți liniile telefonice ca să putem comunica cu centrul! Dar, până atunci, vom urma

instrucțiunile primite anterior! Așa că: Batalion! Ascultă comanda la mine!

— Pardon! Armata română va folosi forța! Batalioane române! Ocupați pozițiile!

Din parcul vecin și de pe străzile alăturate, cu armele în cumpănire, dădură năvală soldații români. Oricum, mai mulți decât nemții luați prin surprindere... Conducerea regimentului luase măsuri...

— Dezarmarea, domnule maior! Altfel nu plecați de aici...

— Vom aștepta legătura telefonică, zise maiorul. Avem conducerea noastră.

— Dar, mai întâi – dezarmarea!

În timpul acesta se arătă în fugă un sublocotenent, probabil, de la comenduire. Se apropie de locotenent-colonel și îi șopti ceva, foarte agitat. Locțiitorul comandantului păli:

— Domnilor ofițeri, soldați! Armați carabinele! Suntem informați că Bucureștiul este bombardat de aviația germană. Domnule maior, suntem în stare de război! Vă dezarmați?

Maiorul tăcu...

Lența robotea prin casă. Nu-l condusesese pe Werner, n-avea niciun rost. El trebuia să se întoarcă imediat după îmbarcare. Mai avea o oră și hotărî că ar trebui să se ducă până la alimentară să ridice pe cartelă pâinea și zahărul.

Magazinul se afla la o distanță bunicică de plajă. Cumpărători erau puțini, dar unii dintre ei veneau de acolo, așa că știau câte ceva. În general, știau că, din nu se știe ce pricină, se iscase un scandal. O femeie îi asigura pe ceilalți că românii nu mai luptau contra rușilor. Că se făcuse pace.

De obicei, magazinele sunt locurile cele mai informate, dar și cu cele mai grele zvonuri. Lența hotărî să afle singură adevărul. Cu cele două pâini și cu zahărul în plasă, coborî spre liman și o luă în lungul malului. De departe nu se înțelegea mare lucru, doar că era adunată lume multă și se auzea ceva ca un zumzet de albine supărate. De cum se apropie puțin, simți brusc o înțepătură în inimă: grupul în uniforme gri-verzui era înconjurat din toate părțile de soldați în uniforme kaki, iar comandanții, și ei în două grupuri separate, păreau că se ceartă la cuțite...

Lența se dădu mai aproape, mai să-l atingă pe un caporal român care părea să-l străjuiască pe Werner. Nu i-au trebuit decât câteva clipe ca să înțeleagă că, de fapt, la magazin, s-a spus adevărul.

— Werner! șopti ea.

Werner întoarse capul, zâmbi trist.

— Ai aflat?

Lența dădu din cap că da. Izbucni în lacrimi. Îl împinse pe caporal în lături și îi dădu lui Werner plasa cu pâinea și zahărul. Werner se apropie ca pentru un sărut, când caporalul îl lovi cu piciorul peste mână, încât împrăștiie pe nisip tot ce se afla în plasă, după care îl izbi cu stratul armei în plex. Werner scoase un geamăt de durere și căzu în genunchi, în timp ce caporalul rânjea satisfăcut. Fără să se gândească ce face, în aceeași clipă, Lența îi trase o palmă zdravănă ostașului. Acesta rămase încremenit o clipă, apoi își armă carabina, de parcă ar fi vrut să tragă.

Din fericire, scena fusese observată de comandant. Acesta strigă la caporal să se calmeze și îl chemă pe un teterist de alături:

— Elev, du pe domnișoara bătaușă la corpul de gardă. Și ai grijă să nu-ți scape...

Dar, în afara ofițerilor, mai observase cineva scena: Plamen. Era unul dintre puținii care asistaseră la cele ce se petreceau pe plajă. El urcă pe mal în urma Lenței și a teteristului și, de îndată ce ieși din vederea șefilor, începu mai întâi să se milogească, apoi să insiste ca militarul să se facă a o scăpa pe fată.

Teteristul părea să se lase convins, dar, când ajunseră în preajma comendurii, îi întrecu un motociclist. Acesta sări de pe vehicul și se repezi în clădire. Teteristul se opri cuprins de îndoieli: era prea frumoasă fata. Dar motociclistul strigă curând:

— Unde dracului s-au dus toți? Camarade, se adresă el teteristului, șterge-o mai repede. La gară sunt șase tancuri și vreo zece camioane cu soldați ruși. Urcă încoace...

— Ei au ce au cu nemții...

— Asta s-o crezi tu! Toți ai noștri au fost puși în coloană și luați prizonieri...

Problema Lenței nu mai exista. Plamen o apucă de mână și o luară amândoi la fugă.

Lența mai mult ghici decât înțelese că ajunseră la casa lui Plamen.

Noaptea era pe sfârșite, soldații cădeau din picioare, dar ciudata adunare de pe plaja orașelului B. nu se mai sfârșea. Nu se știa ce urmărește sau ce are în vedere maiorul Stolz, dar era gata să depună armele, cu condiția să li se dea drumul să plece în marș spre Dunăre. În schimb, locotenent-colonelul român nu considera că poate elibera prizonieri, întrucât, odată cu bombardarea capitalei, cele

două armate se aflau în stare de război, deci batalionul era prizonier.

Rezolvarea diferendului a venit de la sine, odată cu primele raze ale soarelui.

Mai întâi s-a auzit un zgomot nu prea obișnuit pentru locurile acestea: părea că se năruiește ceva mare și foarte greu. Apoi s-a auzit zgomot de motor și, în sfârșit, pe malul înalt al limanului s-au oprit, în căutarea drumului de acces spre plajă, patru tancuri cu țevile îndreptate spre apă. Coborî un tanc, celelalte rămaseră pe mal.

Chepengul tancului se ridică și, din măruntaiele lui, se arătă mai întâi un căpitan cu petlițe albastre, într-o uniformă parcă proaspăt călcată, și un locotenent, care s-a dovedit a fi traducătorul.

Locotenent-colonelul sări în fața nou-venitului, salutând elegant:

— Domnule căpitan al armatei prietene, ofițerii și trupa regimentului de călărași...

— Spune-i prietenului tău să închidă gura, se aplecă căpitanul spre traducător.

Locotenentul se conformă. Comandantul adjunct rămase nedumerit:

— Dar ce trebuie să fac? Am vrut să raportez...

— Căpitanul vrea să-ți încolonezi golani în rând câte patru. Și să aștepți comanda.

— Dar, potrivit armistițiului...

— Căpitanul zice „razberiomsea”, o să vă descurcați. Ei, tu! trecu el la Stolz. În rând câte patru!

Stolz luă un aer indiferent:

— Noi suntem prizonieri ai armatei române, *cruce mă-si!*

— Schmeiserele la grămadă.

— Refuz! strigă maiorul.

Căpitanul ridică o mână și de pe mal răsunară două salve de tun. Proiectilele detunară la mijlocul păpurișului.

— Ei? făcu căpitanul.

În câteva clipe, se înălță o grămadă de pistoale-mitraliere și se formă coloana cerută.

— Românii ce așteaptă?

Locotenent-colonelul făcu un pas înainte:

— Domnule căpitan, condițiile armistițiului prevăd...

— Spune-i idiotului, căpitanul își trase din toc revolverul, să închidă clanța și să se execute. Când am să fiu mai liber, o să stăm și de vorbă. Dar în altă parte...

De pe mal coborâră două *Studebakere*, din care săriră pe nisip vreo șaiszeci de ostași. Erau cu uniforme rupte și murdare, se vedea cât colo că vin de pe front.

Lența căută de jur împrejur, dar nu putea înțelege unde se află și de ce. Încerca să-și amintească ce s-a întâmplat după ce l-a palmuit pe soldatul acela și nu ținea minte nimic.

Era încă întuneric, obloanele trase, camera nu era a ei... Stătea într-un colț, pe podele... Se ridică, n-o durea nimic, nu era la spital. Deschise un oblon. Camera se umplu de lumina nesigură a dimineții. Un pat simplu, câteva fotografii. Una i se păru cunoscută. Deschise al doilea oblon. Era fotografia tatălui lui Plamen. Condamnat la muncă silnică pe zece ani. Pentru colaboraționism... Undeva, prin părțile Brașovului...

Și își aminti brusc totul. Cu lux de amănunte. Werner, se gândi. Ce e cu Werner?

Se repezi la ușă: era încuiată. Își aminti ce-i vorbise Plamen maică-sii: să n-o lași să iasă!

Deschise geamul, privi atentă la uliță și sări afară. Soldați ruși, în grupuri mici, cercetau clădirile ce li se păreau a fi periculoase. Primăria, pretura, liceul de fete. La cel de băieți – spitalul –, stăteau două santinele. Din clădire se auzeau voci iritate. În rusește și în germană. Nu se puteau înțelege...

Coborî malul spre plajă: nu mai era nimeni. Se repezi pe drumul care ducea la gară și văzu coloanele cu soldați înarmați pe flancuri. Se repezi să-i ajungă din urmă, dar un ofițer se desprinsese din grupul pe care-l conducea:

— Kuda, krasavița? o întrebă el râzând. Poezd ușiol! Marș domoi!

Abia acum înțelegea ea că e periculos să fugi printr-o așezare în care au intrat, biruitoare, armatele...

Și o porni cătinel spre casă...

Întoarsă acasă din lipsă de clienți, tușa Velceva n-o găsi pe Lența. Era, poate, pentru prima dată în viață că nu știa și nici nu bănuia măcar ce se întâmplă în oraș. Se făcuse aproape noapte și ea se sperie de-a binelea.

Așteptă până pe la miezul nopții, ieși în curte: tunul și mitraliera cvadruplă nu se mai aflau printre tufele de liliac. De fapt, ar fi putut observa schimbarea de îndată ce intrase în curte: *koda* nu mai era la locul ei...

Cuprinsă de panică, se repezi spre locul de adunare de pe plajă. Pe drum întâlni lume multă, care pleca, speriată de cele întâmplate, dar nimeni n-o văzuse pe Lența.

Ajunse chiar atunci când se încolonau nemții, văzu tancurile și pricepu de unde veniseră acele două detunături care o speriaseră grozav și pe ea, și pe ultimii clienți.

Îl întrebă pe un bărbat ce fel de tancuri sunt: nemțești sau românești? Acesta o recunoscuse:

— Tușă Velceva, Lența ta e la comenduirea română, nu știu ce-a făcut... Dar cred că rușii au s-o elibereze...

Ea simți că o ia cu leșin. Dar, în aceeași clipă, o apucă de braț Plamen.

— Tușă, nicio grijă. Lența e bine, normal. Hai s-o vezi...

Cele câteva sute de metri până la casa lui Plamen i s-au părut femeii nesfârșite.

Dar în camera băiatului nu era nimeni...

Lența găsi casa goală. Doar în mijlocul odăii pe care-o ocupaseră oamenii lui Werner, rezemate de perete, stăteau geamantanul lui și ranița. Cu un efort de voință, își stăpâni lacrimile: trebuia să salveze ce se mai putea salva.

Se repezi la șifonier și scoase afară teancul de cearșafuri și fețe de pernă, pe care maică-sa, oricum, le-ar fi desfăcut peste trei-patru zile și ar fi găsit scrisoarea. Voi s-o rupă imediat, dar își dădu seama că s-ar putea să mai uite câte ceva. Așa că ea va fi singura și ultima. Care a scris-o și a citit-o...

„Scumpa mea mămică, când vei citi scrisoarea asta, eu voi fi departe. Iartă-mă, dacă poți. Știu cât de mult m-ai iubit, câte ai făcut ca să mă simt bine. Fă-o și pe asta. Știu că nu mi-ai fi dat învoirea ta, de aceea am procedat așa. Pe data de 24, am plecat cu Werner în Tirolul său... Am fugit cu el. Ne iubim cu atâta patimă, încât nu putem rezista. Părinții lui mă vor primi, vom aștepta sfârșitul acestui război nebun și ne

vom uni în fața Domnului. Va fi iar pace și te vom chema la noi, sau vom veni noi la tine. Iartă-mă, te iubesc atât de mult! Dar tu mi-ai dorit întotdeauna fericirea. Te sărut, te sărut, de o mie de ori te sărut... Iartă-mă..."

Izbucni într-un torent de lacrimi. Apoi împături scrisoarea și o rupse în mici fărâme.

Înțelegea că nu a scris așa cum ar fi vrut, dar, de-acum înainte, ea va fi singurul om din lume care va ști că a existat o asemenea misivă.

A celui mai nefericit om de pe pământ...

...Peste vreo trei zile, când soldații terminară cele cinci butoaie cu zaibăr ale lui Kolev și, plecând pe front, fură înlocuiți cu alții, mult mai mulți și cu petlițe albastre, când începură arestările celor ce colaboraseră cu nemții și cu românii, când aproape fiecare familie punea la dispoziția autorităților prisosul de spațiu locativ pentru cei care aveau petlițele corespunzătoare, când Kolev și alți vreo trei mai înstăriți își puseseră capăt zilelor pe malul Dunării, pe care n-o mai puteau trece, la fereastra tușii Velceva, care devenise șomeră din lipsă de material, bătu Plamen. Geamul fu deschis de stăpâna camerei, o cameră era tot ce le mai rămăsese din fosta locuință, astfel că geamul mai avea și rolul de ușă.

Lența refuză să vorbească cu Plamen, dar, la insistența mamei, aruncă totuși un „mulțumesc” fără adresă. Apoi se apropie de geam și sări în stradă.

— Încotro? strigă maică-sa, speriată. Vrei să fii arestată?

Plamen râse:

— Pentru ce? Pentru că i-a dat la bot unui soldățoi român?

Lența nu zise nimic. O luă la vale spre plajă.

Se așeză pe o moviliță de nisip.

Nu se gândea la nimic.

Închise ochii și, speriată, îi deschise imediat: în fața lor se desfășura o costișă verde, străjuită de munți – Tirolul.

Ochii deschiși văzură păpurișul, dinspre care adia un vânticel, anunțând, mai devreme ca de obicei, apropierea toamnei.

Norii alergau buluc pe cer și, la un moment dat, se milostiviră să facă loc și unui pic de soare.

Și atunci se desfăcu zidul de papură ca să facă drum lebedei albe. Plutea strâmb. Mișca greu picioarele, târa o aripă, apoi își culcă pe oglinda apei gâtul grațios și nu-l mai ridică. Avea spatele roșu, sfâșiat de schije.

De la marginea desișului o strigau zadarnic și speriați doi pui: unul alb ca spuma laptelui și altul negru ca tăciunile...

Vasil Karapetrov

26 august a fost declarată ziua eliberării totale a sudului Ucrainei, deci și a orășelului B. După evacuarea prizonierilor, echipe speciale pregăteau fostele sedii ale comitetului raional de partid, administrației raionale, sindicatelor și cercului de recrutare pentru a fi redade celor ce le părăsiseră cu trei ani în urmă... Străzile erau pline de mobile aruncate. Foștii locatari îi tot grăbeau pe cei prinși în această activitate, cu atât mai mult cu cât, în după-amiaza acestei zile, trebuia pregătită și piața din fața liceului de băieți, acum spital militar (fără pacienți, mutați, nu se știe cum – peste noapte!), unde urma să fie sărbătorită victoria.

În paralel, continua politica (sovietică!) de „judicioasă exploatare a spațiului locativ”, adică ieși de la cine are mai mult și dai celui care nu are nimic: o casă cu două camere – pentru două familii (una pentru foștii proprietari!), o casă cu trei camere – pentru trei familii ș.a.m.d....

Iar, cum cei care n-aveau nimic erau mulți, veniți să conducă, să comande sau să pedepsească, rămâneai cu impresia că fiecare al doilea locuitor al târgului purta petlițe albastre. Casele cu mai mult de trei camere, aparținând unor elemente vrăjmașe, decideau soarta tristă de mai departe a foștilor proprietari, dacă nu erau părăsite de aceștia de bunăvoie (cum a fost cazul proprietarului depozitului de vinuri...).

Sărbătorirea victoriei a avut loc în piața liceului, cu participarea populației întregului orașel, chemată de difuzoarele instalate pe camioane. Fostul prim-secretar, acum în uniformă de polcovnic, a stors lacrimile mulțimii pentru cei căzuți, a binecuvântat faptele învingătorilor și a înfierat mârșăvia ocupanților, la finele cuvântării chemând lumea la fapte de eroism: totul pentru front, totul pentru biruința totală.

A mai avut loc și partea a doua a mitingului. Mulțimii i-au fost prezentați doi criminali de război, prinși la fața locului: căpitanul Dragotescu, șeful cazinoului militar românesc, descoperit pe când dormea beat pe masa de biliard, și tânărul leutnant Titenhofer, comandantul bateriei a treia, întârziat nu se știe cum la careu pe 24 august și capturat pe drumul spre Ismail. Rămăși ambii, după părerea petlițelor albastre, pentru sabotaj. La invitația prim-secretarului, mulțimea a cerut condamnarea lor la moarte,

verdictul urmând să fie emis de tribunalul militar, căruia îi vor fi predați...

Dar marea surpriză, și nu doar pentru cei chemați la miting, ci și pentru organizatori, a fost apariția, într-o mașină mică venind dinspre Galați, a lui Vasil Karapetrov, tatăl lui Plamen, cel condamnat de curtea marțială românească la moarte, apoi, după cererea de grațiere, lăsat să trăiască, dar la ocnă. În oraș se bănuia că omul fusese agent informator al NKVD-ului în '40, însă, în primii ani de război, până și curțile marțiale românești erau mai tolerante...

Eliberat imediat după arestarea lui Antonescu, Karapetrov dorise să se întoarcă acasă în zeghe – bineînțeles, ca să impresioneze – și, coborând din mașină, aclamat de mulțime, se îmbrățișă mai întâi cu notabilitățile, abia apoi strângându-și la piept fiul.

Capii orașelului erau mulțumiți de felul cum a decurs mitingul, în special de felul în care s-a încheiat, și se întoarseră pe la birourile lor, de unde puteau da semnalul că viața poate începe din nou.

Și viața începu din nou.

Cu unele retușuri.

Cei șapte kilometri până la gară au durat vreo trei ore. Prizonierii erau extenuați, nu atât de foame și de praful din care își scoteau cu greu picioarele, cât de neașteptatul final. Nu păreau mai vioi nici biruatorii care-i însoțeau pe flancuri aproape dormind din mers, încât nu observară nici pumnul pe care Werner îl repezi cu sete în plexul soldatului român: „Asta-i pentru Lența, animalule!” și nu auziră nici geamătul celui lovit în timp ce se prăbușea în colbul drumului. O

vreme îl târî de guler unul din subalternii oberleutnantului – ca să nu oprească marșul –, iar când „jertfa” lui Werner urlă: „Tovarășe, m-a lovit neamțul!”, unul dintre soldații din escortă trase un foc în aer: „Molceat’, gadî!”

Werner era pregătit să primească glonțul – oricum, nu ar fi fost o sinucidere directă, cel mult un moment de slăbiciune din partea lui, dar când înțelese că nu lui îi fusese destinat focul, aproape că se bucură: într-adevăr, cum ar putea să reziste chinurilor sufletești, dacă ar fi fost doar rănit?

La gară li s-a permis să stea jos, peste vreo două ore au fost urcați în vagoane de marfă, dar au așteptat noaptea întreagă locomotiva. În sfârșit, în zori li s-au dat câte o cană cu apă și câte un codru de pâine.

Înghesuit într-un colț al vagonului, pe vine, Werner se chinuia zadarnic să adoarmă. Era la capătul puterilor, dar somnul nu mai venea. Încercă să-și amintească Tirolul, ferma și mica fabrică de pe malurile Innului, dar în locul costișelor verzi apărea mereu icoana ființei dragi, a cărei soartă n-o cunoștea. Își imagina tot felul de coșmaruri, care de care mai groaznice, și atunci sărea în picioare, trezindu-și vecinii.

În trei zile au acoperit cele aproape două sute de kilometri până în capitala Moldovei...

În zilele următoare porni înghesuiala la cercul de recrutare, unde, în cele din urmă, se dovedi că nu era nicio urgență: vreo trei ucraineni, locuitori ai orașelului B., fură trimiși să-și apere țara, restul tinerilor – bulgari, cu mici excepții – nu erau, din cauza etniei, apți pentru front.

Apoi începu împărțeala documentelor și, în primul rând, a cartelelor, deși nu era niciun magazin care să le onoreze.

Părinții fură obligați să-și ducă odraslele pe la școli, unde aflară că limba de studiu va fi ucraineana. Mai greu se dovedi a fi pentru cei care aveau 14-15 ani – erau înscriși direct în clasa a opta, fie că aveau în urmă patru clase primare, fie trei-patru clase de liceu.

Se mai întâmplau și alte lucruri: cinci elevi și eleve din clasele a treia ale fostelor licee românești se treziră înscriși în clasa a zecea, împreună cu doi elevi din clasa a șasea. Părinții care încercau să facă scandal erau puși imediat la punct cu „nu uitați că suntem în vreme de război și există tribunale”... De altfel, scandalurile nu aveau niciun rost: nu se știa când se vor deschide școlile. Lipseau manualele și rechizitele, lipseau profesorii. Unele localuri erau devastate sau puse în slujba frontului.

Sloganul general era „Vsio dlea fronta”.

Cu el începea toate operațiile de colectare-contribuție a grânelor și a altor bunuri, mai întâi privite cu îngăduință, apoi, când au devenit din benevole obligatorii, și încă în mai multe reprize, oamenii au prins să cadă pe gânduri. Or, spuse cu voce tare, gândurile acestea nu rămâneau neluate în seamă...

E ceva specific slav: banca de la porțiță, totdeauna populată spre seară de vecini sau prieteni, veniți să comenteze evenimentele zilei. Și niciun război, probabil, nicio altă catastrofă nu ar fi fost în stare să o șteargă din obiceiurile bulgarilor.

Dar au observat bătrânii, ei fiind cei mai fermi păstrători ai acestei datini, că, a doua sau a treia zi după comentarii,

la o nouă adunare, câte unii încep să lipsească, iar alții să tacă...

Cele câteva centre colonizate cu bulgari, la începutul secolului al optsprezecelea, de către guvernatorul general Inzov se integraseră în noul mediu destul de ușor. Pe lângă limba lor maternă, oamenii învățaseră limba locului și rusa, nu făcuseră probleme nici ocupanților, nici localnicilor, acum însă, predați ucrainenilor, nu mai puțin șovini decât rușii, încercau să protesteze. Și contra trecerii tuturor instituțiilor la ucraineană, și contra înlocuirii denumirilor de localități, și contra năvalei de etnici ucraineni, care ar fi devenit astfel majoritari în regiune.

Câteva zile după luarea în prizonierat a lui Werner, Lența nu ieși din casă. Stătea ca înțepenită pe o sofa într-un colț al camerei, încruntată, dar și zâmbind din când în când. Dacă mama pleca prin târg, în căutare de ceva lucru ocazional (altul nu era de găsit), dădea drumul lacrimilor. Aștepta sosirea nopții ca pe o izbăvire inexplicabilă, cum așteaptă păsările pădurii răsăritul.

Adesea, tușa Velceva o întreba:

— Ce-i cu tine, fetița mea?

— Nimic, mamă... nu se mai termină odată războaiele astea...

— Nu ai liniște deloc... Nu trebuie, nu se schimbă nimic din ce-i scris...

De unde, cum își putea aminti Maria Velceva, cea trecută de cincizeci de ani, ce gânduri pot veșteji sau pot face să înflorească viața unei adolescente?

Visele... mai tari decât orice dezastru... Lența nu văzuse în scurta ei viață munții, dar știa și își imagina orice

prăpastie, orice defileu din Alpii lui Werner, simțea fără greș sângele verde mustind din iarba de curând cosită pe costișele Tirolului; trezindu-se, mai adúlmea izul de lapte proaspăt muls... Werner alături, dar nevăzut, îi spunea mereu cuvintele pe care ea le știa pe de rost și le repeta mereu, ca în preajma unei serbări...

Tu le-ai fi uitat, mamă, care aștepți să învie morții?

Dar mama avea dreptate: nu se schimbă nimic din ce e scris. Vrei, nu vrei, coboară cu picioarele pe pământ...

A fost să fie însă cu totul altfel decât voiau biruitorii. Sau, poate, întâmplător, tocmai așa cum ar fi vrut? Vulcanul care clocotea aproape pașnic în subterană trebuia stins cu orice preț, în orice caz, nu trebuia lăsat să erupă. Mai erau ceva luni de război, mai existau țări ce trebuiau s-o ia pe calea sovietică, mai trăiau ceva milioane de prizonieri care voiau să se întoarcă la locurile natale, mai erau atâtea de făcut... Și, cu toată cortina de fier de la Prut, mai răzbeau ceva știri și în afară. Iar lucrul acesta nu era în interesul Moscovei. Drept care, după multe plângeri ajunse la urechea capitalei, s-au luat și măsuri: învățătura din orașelul B. avea să se facă în rusește...

Și tocmai pe acest fond liniștitor avea să se întâmple nedorita erupție.

Vasil Karapetrov, proaspăt căftănit la NKVD, dori să dea o petrecere care ar fi subliniat importanța întoarcerii sale acasă și reluarea fostelor prietenii. Cu ceva întârziere.

Cu toată lipsa de alimente, partidul dădu dispozițiile necesare și, astfel, se pregăti o masă pentru vreo cincizeci-șaizeci de oameni, printre care și conducătorii raionului. În

ajun, discutând cu taică-su lista invitaților, Plamen o numise și pe Lența.

— Cine? îl întrebă taică-său.

— Viitoarea ta noră.

— Oho! făcu bătrânul. A crescut băiatul! Are și un nume?

— E fiica tușii Velceva...

Vasil Karapetrov se posomorî. Se ridică de la masă și începu să se plimbe prin odaie.

— Nu cred că e o petrecere pentru un asemenea oaspete. O să fie o adunătură de bătrâni. Gata cu lista, ia vezi tu cum stăm cu pregătirile, se adresă el soției.

Rămași singuri, proaspătul enkavedist își cuprinse odrasla de umeri:

— Știi cine-i taică-su?

— Firește, deportat. Se presupune că e mort...

— Și chiar vrei să fiu socrul unei fiice de deportat? Ți-o spun numai ție, fiu de comunist: și eu am contribuit la deportarea lui... A fost un anticomunist.

— Dar, cum a scris tovarășul Stalin, copiii nu poartă răspundere pentru părinți!

— Ascultă, băiatule. Peste trei zile vei fi ales organizator comsomolist. Ți-am lăsat cursul scurt al istoriei partidului... Asta-i învățătura cu care te-ai procopsit? Să te însori cu un dușman de clasă?...

Plamen tăcu.

— Cred că m-ai înțeles, făcu taică-său și-l tipări pe umăr. Să nu te mai prind cu ea, că-ți rup picioarele! Și nu glumesc...

Tușa Velceva și Lența făceau foame. Toate încercările mamei de a găsi un loc de muncă erau zadarnice: vânzătoare la cele două-trei magazine erau destule, toate soții ale celor nou-veniți, piața încă nu funcționa, și-apoi lumea nici nu prea avea prisosuri de vânzare. Cele două pachete cu galete și zahărul, premiul de la bal, au ținut loc de masă o vreme, dar destul de scurtă. Lența se prezenta zilnic la școală, fusese repartizată în clasa a noua, dar începutul învățăturii se tot amâna...

Într-o zi, întorcându-se de la vizitele acestea fără rezultate, Lența fu întâmpinată de Plamen. Nu-l mai văzuse de la întâmplarea aceea de pe plajă.

— Salutare, Lențo, strigă el. Am venit să fac o faptă bună! Și-i arată o grămadă de scânduri lângă fereastra-intrare.

— Felicitări cu ocazia întoarcerii tatălui tău, zise Lența.

— Mulțumesc, făcu Plamen. Îmi pare rău că nu pot face la fel...

Din adâncul camerei se arată tușa Velceva:

— Lențo, strigă mama, Plamen vrea să ne facă o scară. Să intrăm în casă ca oamenii!

— Lăsați..., zise Plamen.

— Și ne-a mai adus o pâine și niște hrișcă...

Lența voi să spună ceva, dar Plamen i-o luă înainte:

— Cu împrumut, cu împrumut! Până se deschide alimentara! Ați primit cartelele?

— Mulțumim, șopti Lența și se retrase în odaie.

— Să nu uit, făcu Plamen. Poimâine începe școala. Și vom avea adunare comsomolistă.

— Nu pentru mine, zise Lența.

— Te înșeli! Cum ai să intri la institut? Ori ai să rămâi cu zece clase?

Lența nu răspunse.

Plamen începu să robotească și, până la prânz, scara era gata.

Vasil Karapetrov pregătise o masă mare. Șase luni stătuse singur în celulă în așteptarea execuției. Au urmat aproape trei ani de muncă silnică, ce ar fi trebuit să sfârșească odată cu sfârșitul lui, și apoi neașteptata libertate – era prea mult pentru un singur om, dar rezistase, deși cu prețul tuturor nervilor... Așa că avea toate motivele să sărbătorească, și încă pe cinste.

Una dintre cele două camere ale modestei lui locuințe, în lipsa stăpânului distribuită unui enkavedist, fu grabnic eliberată, dar casa se dovedi a fi, oricum, neîncăpătoare, așa că omul ridică în curte un cort ca de nuntă, pe care-l umplu cu mese și scaune din vecini și, firește, cu bucate din ajutoarele oferite de Crucea Roșie pentru prizonierii de război.

Spre seară, la poarta fostului deținut, părea a fi un adevărat pelerinaj. Când opri și mașina comitetului raional de partid, din care coborî prim-secretarul, însoțit de câțiva oameni în uniforme cu multe stele, poarta se închise și începu petrecerea. Bucate erau destule și băutura curgea gărlă, ceea ce nu împiedica oaspeții de onoare să-și țină cuvântările interminabile, condimentate cu tot soiul de superlative atât la adresa sărbătoritului, cât și a familiei. Apoi urmă obișnuita și vesela harababură, când nimeni nu ascultă pe nimeni și nici nu caută să-l audă...

După miezul nopții, urmând exemplul ștabilor, mesenii, cu excepția câtorva care dormeau cu fețele în farfurii, începură să plece, foarte mulțumiți de petrecere. Pe unii îi conduceau până la poartă sărbătoritul și fiul, alții, ghidați de simțul datoriei, plecau englezește. În cele din urmă, rămaseră doar soața amfitrionului și Plamen să strângă tacâmurile.

Lipsea doar stăpânul.

Nimeni din casă nu i-a luat în seamă lipsa: mai stă omul de vorbă cu vreun tovarăș de muncă!

Și s-au culcat.

Dar, pe la amiază, i-au găsit așternutul neatins. Au căutat în toată curtea și în casă: băuse și el binișor, cine știe pe unde îl mai doborâse băutura!

Vasil Karapetrov nu era de găsit.

Și atunci, familia a dat de știre la cei cu petlițe, de la noul său loc de muncă...

Școlile își deschideau porțile. Erau două școli medii, oarecum neobișnuite: mixte. Viitorii elevi și eleve erau încântați de schimbare. Mai puțin de limba în care ar fi trebuit să studieze, însă se zvonea că Moscova ar fi hotărât că e prematur să se treacă la ucraineană, s-ar putea pierde un an, iar după război au rămas puțini tineri școliți.

Principalul era că școlile nu aveau organizații comsomoliste, și ce valoare poate avea școala fără ajutor politic?...

Puțini, și aceia din clasele mari, își mai aminteau că fuseseră comsomoliști în '40-'41; cu ei și începu adunarea. La propunerea lui Plamen, care fusese însărcinat de partid să conducă ședința, precum și a reprezentantului

comitetului raional, aceștia trebuiau să dea seamă de ce nu s-au retras în '41 și care a fost activitatea lor în timpul războiului. Majoritatea s-au bâlbâit cumva, unul singur s-a găsit să-i pună aceeași întrebare și lui Plamen. Răspunsul acestuia, cum că a rămas pe teritoriul ocupat cu o misiune specială, i-a mulțumit pe toți, după care s-a trecut la primirea de noi membri, ca să se poată da adunării calitatea de conferință.

O singură candidatură n-a întrunit numărul necesar de voturi, cea a Lenței Velceva, din motive cunoscute tuturor, dar intervenția lui Plamen, care a explicat că, potrivit tovarășului Stalin, copiii nu trebuie să răspundă pentru păcatele părinților și a pomenit de palma dată jandarmului român, a liniștit spiritele... (Urca în grad și soldatul care încasase palma: devenise jandarm!)

Plamen a fost ales în unanimitate organizatorul comsomolist al școlii, precum și reprezentantul ei la conferința orășenească, așa că toate au mers ca pe roate.

În timp ce se mai discutau rezultatele adunării, intră valvârtej pe ușă un enkavedist, care-l luă pe Plamen la o parte și îi șopti ceva.

Plamen păli, buzele începură să-i tremure de parcă era gata să izbucnească în plâns:

— Iertați-mă. Trebuie să plec. L-au găsit pe tata...

De două ori cercetaseră tot orașul, casă cu casă, NKVD-ul și voluntarii din orașel. Aduseseră și un specialist cu un câine dresat din raionul vecin, dar zadarnic: omul parcă intrase în pământ... Se presupunea și comiterea unei răpiri, dar așa ceva nu ar fi fost cu puțință: era prea multă lume, până și ochii străzii erau ațintiți asupra casei sărbătoritului.

Descoperirea misterului a avut loc la cea de a treia cercetare a pivniței lui Karapetrov: un enkavedist a avut curiozitatea, cu tot întunericul ce domnea acolo, să dea la o parte câteva dintre verzele de pe grămada de cartofi, iar ceea ce s-a dezvăluit privirii lui a făcut ca descoperirea să fie urgent secretizată.

Acoperit de verze, stătea întins pe spate căpitanul Vasil Karapetrov. Cu o baionetă ZB înfiptă în piept și alte câteva răni în abdomen. În buzunarul mic al hainei avea o coală de hârtie, ruptă pesemne dintr-un registru, pe care erau lipite în coloană litere decupate dintr-un ziar: *„În numele lui Jorj Traikov, Stefan Velcev, Ivan Iorgov și al altor treizeci de martiri!”*

Era limpede ca bună ziua că asasinii făceau parte dintr-o organizație contrarevoluționară și că lupta cu aceștia va fi misiunea securității, ca în orice țară civilizată...

Plamen intră direct la șef. Polcovnicul îi ieși în întâmpinare:

— Îmi pare rău, băiatule. Condoleanțe... Te asigur că-i vom găsi pe autori. Ai stat de vorbă cu tata, nu ai vreo idee cine ar putea fi?

Plamen abia își putea ține lacrimile:

— Aș vrea să-l văd...

— Nu cred că se poate, e la autopsie... Deși nu prea era nevoie: trei lovituri de baionetă. Ia uită-te aici! și-i întinse foaia de registru găsită lângă cadavru.

— Trei nume..., făcu Plamen. Ori nu le știau pe toate, ori e o manevră.

— Posibil că vor să ne îndrepte într-o direcție greșită. O să analizăm. Cunoști pe cineva din listă?

— Traikov și Iorgov au fost ridicați cu familiile, Velcev de unul singur. Dar pentru Velcevi pun eu mâna în foc. Fiica lui Velcev e fetița care l-a palmuit pe jandarmul român. E fata mea...

— Tata știa?

Plamen nici nu clipi:

— Bineînțeles. Nu avea nimic împotriva...

Pe vreme de război, în URSS, legile se simplificau la maximum. Nu ai suficient timp pentru investigații solide, nici specialiști nu prea există, în rare cazuri se apelează la martori, legea se pune în aplicare urgent numai în cazuri de flagrant, dar mai ales pe bază de denunțuri, directe sau anonime, și de supoziții subiective.

În cazul morții lui Karapetrov, asasinul sau asasinii n-au putut fi prinși pe urme proaspete, n-au existat niciun fel de semnale anonime, cu excepția recunoașterii scrise de pe hârtia găsită lângă cadavru, potrivit căreia vinovat putea fi oricine. Cazul a fost calificat drept o încercare de răzbunare din partea rudelor și apropiaților celor deportați și tratat ca fiind fapta unei organizații contrarevoluționare. A fost raportat neîntârziat la centru și, la fel de neîntârziat, a venit și aprobarea de a se proceda în consecință, pentru a feri sudul de o mișcare asemănătoare celei din Ucraina subcarpatică.

Astfel, în prima noapte de după comiterea crimei, orașelul nu a putut dormi: cele trei mașini ale NKVD-ului au cheltuit benzina pe o lună, transportând arestații. Erau vreo treizeci și ceva, rude mai mult sau mai puțin apropiate ale celor deportați în patruzeci și unu...

Foaia de hârtie care dezvăluia motivele uciderii fusese ruptă dintr-un registru de contabilitate aparținând fostului magazin de jucării, așa că primul pe lista arestaților a fost contabilul. Drept că din registru mai lipseau vreo zece foi, pe care contabilul le dăduse paznicului să-și răsucescă țigări. Paznicul, care ar fi trebuit să fie arestat al doilea, murise „de plămâni” cu vreo două săptămâni înainte de crimă, iar alte hârtii în casa lui nu se mai găsiră, așa că singura probă valabilă era iremediabil pierdută...

După aceasta au pornit arestările generale.

Interogatoriile continuau pe măsura aducerii bănuțiilor. Începea să se facă puțină lumină. Una dintre rudele lui Iorgov nu fusese deportată din cauză că, în acea noapte din iunie '41, nu se afla acasă; era internată la clinica de boli mintale din Odesa, de unde fusese eliberată în mai '43, fiind reinternată în august, în același an. Apoi nu se mai știa nimic de ea, arhivele spitalului fiind distruse.

Cu inima ușoară, în speranța că sunt pe urme bune, autoritățile au continuat cercetările și arestările.

Tușa Velceva

Singură în casă (Lența era la școală, care, fără manuale și rechizite, era, în fond, o pierdere de vreme!), tușa Velceva umbla de colo colo prin odaie când, la un moment dat, își opri privirea într-un colț, unde stăteau, așa cum le lăsase Werner, ranița și geamantanul. Privi lung la cele două obiecte de parcă le-ar fi văzut prima oară, se așeză pe un scaun și plesni din palme: dacă le vede cineva? De ce nu le-a predat?

În câteva clipe, se îmbracă, luă într-o mână ranița, în alta valiza și, aproape fugind, se opri în fața sediului NKVD-ului. Dădu să intre, dar santinela o opri:

— Încotro?

Bâlbâindu-se, tușa Velceva încercă să-i explice soldatului că vrea să predea aceste lucruri care nu-i aparțin.

Santinela chemă pe cineva. Ieși un locotenent tinerel. O ascultă, dar nu prea înțelese despre ce e vorba.

— Ai furat de la nemți când fugeau și acum vrei să ieși basma curată?

În cele din urmă, o invită înăuntru. Deschise ușa unui birou în care un civil îi interoga pe cei arestați peste noapte.

— Femeia asta vrea să împartă cu noi trofee noastre, și aruncă pe podea lucrurile lui Werner.

— Du-o în celulă, făcu civilul. Am s-o chem când mă eliberez.

— Dar eu..., începu tușa Velceva. Civilul însă o întrerupse:

— Gura! Razberiomsea!

Plamen urcă scările. Ușa, mai precis fereastra, era deschisă. Lența stătea pe un scaun cu capul în palme. Doi enkavediști răscoleau prin casă.

— Ce se întâmplă aici? întrebă Plamen.

— Percheziție, îi răspunse peste umăr unul dintre enkavediști. Dar tu cine ești?

— Eu? Eu... sunt logodnicul acestei fete!

Lența ridică brusc capul. Avea ochii plânși, dar nu-și putu ascunde mirarea.

Celălalt enkavedist făcu ochii mari:

— Nu cumva ești englez? La noi, oamenii nu se logodesc, se însoară! Poate știi pe unde se ascunde viitoarea ta soacră?

— Aveți document pentru percheziție? întrebă Plamen.
Cei doi începură să râdă:

— Omul vrea document! Mai bine cară-te de aici până nu ți-am pus cătușele.

— O să vedem ce spune șeful vostru! strigă Plamen și ieși afară.

În biroul podpolcovnicului intră în fugă, fără să țină cont de interdicție.

— Liniștește-te, îi spuse șeful furierului. Lasă-l.

— Tovarășe podpolcovnic, găfâi Plamen. V-am informat în privința Mariei Velceva! Oare nu costă nimic informația unui agent secret rămas aici timp de trei ani?

— Dar a venit singură cu un morman de efecte nemțești! Și-apoi, e și numele ei pe lista aceea...

Șeful NKVD-ului ținea la băiatul acesta. A avut un comportament exemplar în condiții extreme și a acumulat multe informații utile. Și-apoi, era fiul unui comunist...

— A avut soldați nemți cazați. Și un ofițer. Știu lucrurile astea nu din auzite...

— Bine, făcu șeful. Așteaptă-mă, acuși mă întorc.

Podpolcovnicul reveni peste câteva minute:

— Ai întârziat un pic... Să vină fie-sa pe înserate s-o ia.
Tu n-ai de ce te afișa. Mda... La ce-ți trebuie soacră?

Plamen zâmbi:

— Știe să gătească!

— Zilele astea ne despărțim. Au sosit șefii. Îmi pare bine că le las ordine în raion. Șefii din regiune s-au bucurat

nespus. A fost o bandă. Trei au recunoscut. Doi sunt rude de-ale lui Traikov.

— Și al treilea? Întrebă Plamen.

— Citește aici, făcu șeful și-i arată o hârtie pe-o care o pusese pe masă.

Plamen luă cu mâinile tremurânde hârtia. Citi: „Cistoserdecinoe priznanie”, și jos, semnătura tușii Velceva.

Bănuia, dar nici nu clipi.

— A scris-o fără multe fasoane, făcu șeful, după care luă documentul și-l rupse: Prea mulți trei, o să știm numai noi doi.

Plamen simți brusc cum îi fuge pământul de sub picioare:

— Dar fiica?

— Nicio grijă! Cred că baba a vrut să vă apere pe amândoi. Dar, din păcate, doctorii mei își știu meseria...

— Baba? se miră Plamen.

— Unii îmbătrânesc foarte repede... Salut, peste câteva minute se adună troica.

În ritmul tot mai alert al războiului, ucrainenii nu erau pregătiți întotdeauna să-și asigure teritoriile eliberate cu conducere de partid, dar, mai ales, cu miliție, care ar fi restabilit ordinea în respectivele raioane. Era și cazul localității B., redevenite, brusc și în totalitate, în urma armistițiului cu România, teritoriu liber de război. Și atunci, vremelnic, se apela la armată. Mai ales la acele organe militare care aveau misiuni oarecum asemănătoare cu cele ce i-ar fi revenit NKVD-ului. În cazul orașelului B., în afară de vreo trei milițieni care scăpaseră vii din foc, rolul NKVD-ului îl preluase SMERȘ. Această organizație, apărută după

ordinul lui Stalin – „Niciun pas îndărăt!” (în traducere literală însemnând „Moarte spionilor”) –, era, alături de mai vechile „zagraditelnâe otreadî”, unul dintre mijloacele de a-i opri pe luptători să facă pe front acel pas îndărăt.

SMERȘ era un organ extrem de expeditiv, avea dreptul să-i judece și să-i execute pe loc pe cei care păreau mai mult ori mai puțin spioni... Podpolcovnicul Burțev, instructor de educație fizică la un institut pedagogic dintr-un oraș ucrainean, cunoscut pentru cinismul lui, dublat de un patriotism dus la extrem, evitase mobilizarea o bună parte a războiului pe motiv că ar fi suferit de nu se știe ce defect fizic, dar acceptase bucuros rolul de ofițer al SMERȘ-ului, știind că, în armată, judecătorii nu sunt judecați și că exemplul mai-marilor, care rezolvă cu pistolul orice li se pare o neînțelegere cu inferiorii, este unul bun de urmat.

Sentimental, ca orice tip obișnuit cu crima, se lăsase înduioșat de dragostea aproape imposibilă dintre fostul agent și fetița naivă, modelând-o totuși așa cum credea el că ar trebui să se desfășoare.

Așa că, întorcându-se la postul lui, lăsa în urmă un prieten.

Și o organizație ilegală imaginară, cu zeci de victime reale...

De cum se întunecă afară, Lența se prezentă la NKVD. Sediul organizației fusese mutat în casa cu etaj a lui Kolev, cel cu depozitul de vinuri, mai ales datorită marilor pivnițe pe care stătea așezată și care puteau înlocui închisoarea, lipsă în orășel.

A stat trei ore în picioare la ușa lui Burțev, acesta fiind ocupat cu predarea biroului către nou-numit, un maior fără o mână, pierdută pe front.

În cele din urmă, ușa se deschise și fata fu chemată înăuntru.

— Ești fiica cetățencei Velceva? întrebă Burțev.

— Da..., șopti Lența. Mi s-a spus să vin când...

— Te-ai grăbit... Tu ești fata care i-a dat o palmă țiganului...

— Nu știu dacă era țigan...

— Era, nicio grijă. Și de ce l-ai pălmuit?

— A călcat în picioare pâinea...

— ...pe care tu voiai s-o dai unui ofițer fașist...

— Erau acolo mai multe mâini întinse... Erau flămânzi...

— Și dacă ar fi fost un prizonier rus, tot ai fi dat-o?

— Sigur... Foamea nu știe carte...

— Nemții nu-i hrăneau pe ruși.

— Eu nu sunt nemțoaică!

— Bine... Și cum ai scăpat neîmpușcată?

— M-au trimis la închisoare. Dar pe drum a venit un motociclist și a spus că au sosit tancurile noastre.

— Ale noastre...

— Și soldatul care mă ducea a fugit..., iar Plamen Karapetrov m-a ascuns la ei în casă...

— Bravo, Karapetrov. Ai să fii soția lui?

— Nu știu...

— Ai să fii! Burțev se întoarse spre maior: Fiica unui dușman al poporului s-a dovedit a fi o bună patrioată! Să ai în vedere!

Apoi deschise ușa și chemă pe cineva. Intră un locotenent.

— Le duci acasă pe fată și pe maică-sa. Cu mașina. Pe Maria Velceva...

— Am înțeles, făcu locotenentul. Haidem.

— Vă mulțumesc..., începu Lența, dar Burțev o întrerupse:

— Ai grijă, are probleme cu inima...

Tocmai se terminase conferința: comsomoliștii își aleseră conducătorii raionului. Iar, printre aceștia, secretar cu propaganda și agitația devenise Karapetrov Plamen. Însă după o scurtă dezbatere: un delegat a observat că i se pare suspect faptul că prea des candidatul propus poate fi văzut în compania fiicei unui dușman al poporului. A intervenit reprezentantul comitetului raional de partid, care a vorbit despre meritele candidatului, lăsat cu misiuni speciale pe teritoriul ocupat, dar și despre gestul fetei, care pălmuisese în public un ofițer român.

Candidatura lui Plamen a fost aprobată în aplauzele prelungite ale sălii...

După conferință, noul secretar s-a grăbit să asiste la întoarcerea tușii Velceva.

A sosit chiar în clipa când pleca mașina care o adusese, iar Lența se străduia în zadar s-o urce pe scările construite de proaspătul secretar...

Lența plângea, iar maică-sa dădea prea puține semne de viață. Cu chiu, cu vai, au reușit s-o aducă până la pat, s-o culce și s-o învelească cu o pătură, când s-a aprins brusc lumina electrică. De câteva luni tot orașelul folosea lămpile

de gaz, când se găsea ceva gaz, sau lumânări de la biserica ce se străduia din răputeri să mai existe.

Odată becul aprins, Lența scoase un strigăt de groază: fața tușii Velceva era neagră și ochii ei mai mult se ghiceau sub pleoapele umflate și abia întredeschise.

— Mamă, mămico, te-au bătut? șopti Lența. Te-au... te-au bătut?

Tușa Velceva nu răspunse îndată. Se vedea că își adună ultimele puteri ca să strige:

— Nu!... Apoi, tot mai încet: nu... nu m-au... bă...

Tăcu lungă vreme. Respira abia-abia, din piept răzbea în afară un gălgâit surd, urât...

Avea o mână pe pătură. Mișcă un deget.

— Vrea să-ți spună ceva, zice Plamen.

Lența își aplecă urechea spre gura mamei. Cuvintele abia se auzeau:

— Lența... Să fiți împreună... El are să te apere. Plamen...

— Bine, făcu Lența, în timp ce lacrimile îi curgeau șiroaie.

— Să te măriți... Tușa Velceva făcu un efort să se ridice în capul oaselor. Cu Plame..., și, brusc, lăsă capul să-i cadă pe pernă.

— Da, mamă... Lența rămase așa aplecată, dar mama nu mai vorbi. Un fir subțire de sânge i se prefiră din colțul gurii, picături de sudoare rece îi inundară fruntea. Pieptul i se ridică pentru o clipă și se prăbuși.

Murise.

Lența își înghiți ultimele lacrimi și se întoarse spre Plamen:

— Pleacă.

Plamen făcu ochii mari:

— Dar...

— Pleacă, am zis... Va fi pe voia ei, dar acum lasă-ne. Lasă-mă cu mama... Te rog...

Plamen se opri în capul scării, voi să spună ceva, dar se răzgândi și sări afară.

Lența se lăsă în genunchi și își lipi buzele de fruntea celei care o adusese pe lume...

Plamen nu știa ce să creadă: că tușa Velceva fusese bătută la NKVD – se putea vedea clar; că fusese bătută crunt și că i se ceruse să nu spună – înțelesese din acel „Nu!” aproape strigat și din recunoașterea scrisă a vinii. Nu putea însă înțelege ce vină i se incrimina. Pentru orice eventualitate, hotărî să meargă la comisariat.

Deși date cu vopsea albă, toate ferestrele erau luminate: era o modă nouă, lucrau ori se făceau a lucra toți până hăt după miezul nopții, când se stingea lumina în una dintre ferestrele Kremlinului.

Burțev trebuia să plece în zori la București, la Comisia Aliată de Control, unde fusese numit, și era de mirare că mai stătea cu noul șef, ucraineanul Boiko, în fața unei sticle de vodcă „Stolicinaia”.

„Când o fi dormind omul acesta?”, se gândi Plamen când i se strigă să intre.

— Vezi, am avut dreptate, a venit, făcu Burțev către Boiko. Apoi, fără să se întoarcă: Ce mai zice soacra?

— A murit...

— Vai, vai, vai! și iar către Boiko: Faci cum am spus. Umplu apoi o stacană: Păi dară s-o pomenim!

— Nu beau, zise Plamen, dar, citind nedumerire pe fața interlocutorilor, apucă imediat paharul. Odihnească-se în pace! și dădu licoarea de dușcă... Se strâmbă. – De ce nu mi-ați spus și mie?

— Ai să ajungi departe, băiatule. Dar mai ai multe de învățat..., făcu Burțev. Ai ascultat ce se face în lume? Lupte lângă buncărul lui Hitler. Măine-poimăine se anunță victoria. Înțelegeți?

— Desigur.

— În cazul acesta faci ce-o să spună maiorul. Lămurit?

— Bineînțeles.

— Ei, hai! făcu Burțev umplând iar paharele. Pentru marea noastră biruință.

Băură. Burțev se ridică:

— Vă salut. Și succes...

Werner

La aproape un an de la înjositorul prizonierat, mai bine zis, de la tragica despărțire de Lența, ceea ce însemna năruirea totală a planurilor, Werner – după ce bătuse în cruciș și în curmeziș, pe jos sau în vagoane de marfă, însoțite de militari înarmați, drumurile Basarabiei, acum redevenite sovietice, ale Ucrainei și, foarte puțin, ale Rusiei, după ce văzuse, în mare, toată mizeria lăsată de război și făcuse destulă foame prin lagăre vremelnice – se „stabilise” lângă Dnepropetrovsk, într-una dintre barăcile lagărului ce adăpostea în exclusivitate prizonieri care lucrau la refacerea hidrocentralei. Sovietele aveau nevoie de surse energetice și nu mai așteptau să se lămurească lucrurile, se apucau

imediat de reparații sau construcții, de cele mai multe ori, folosind munca prizonierilor.

Werner era șeful unei echipe de scafandri ce pregătea terenul pentru constructori. Munca era extrem de grea și de periculoasă, moartea nu-i prea menaja, macarale corespunzătoare nu se aflau îndeajuns și era salutăată orice idee nouă pentru degajarea cât mai grabnică a biefului de resturile fostului baraj. Și cântăreau unele resturi zeci de tone!

De fapt, potrivit gradului său, Werner ar fi trebuit să fie repartizat într-unul din lagărele de denazificare, care se aflau mai toate în nord – la doborât taigaua, doar că, la comisia de triaj, adresându-se cu rugămintea de a fi trimis într-un lagăr cu austrieci, a trezit curiozitatea șefului comisiei, care l-a întrebat motivul:

— Dacă nu ar fi existat *Anschluss*-ul lui Hitler, împotriva căruia a fost toată Austria, astăzi, noi, austriecii, nu am fi fost aici! Nu va fi liniște dacă vom fi puși alături de cei care l-au aclamat și l-au ales pe javra de Hitler!

Așa a rămas oberleutnantul Werner Storch în lagărul de pe lângă gigantul de la Dnepropetrovsk, unde, în scurt timp, a devenit șef al echipei de scafandri austrieci.

Werner suferea crâncen despărțirea de Lența, mai ales că nu știa cu ce se terminase totul. Din echipă mai făceau parte doi specialiști ruși, care aveau grijă nu doar de corectitudinea lucrărilor, dar și, mai cu seamă, de comportamentul membrilor. Le plăcea acest tânăr austriac, felul lui de a fi primul nu doar cu gradul, ci și cu fapta, de numeroase ori găsind ieșire din situații complicate.

Unul dintre cei doi „consultanți și observatori”, căruia toți îi spuneau Ded Vasea, se împrietenise – în limitele admisibile – cu Werner, așa că, într-o bună zi, austriacul nu se miră de întrebarea rusului: de ce arată trist în permanență?

Werner încercă – foarte stângaci – să glumească, dar minciuna nu scăpă atenției moșului. Și când, peste un timp, acesta repetă mai insistent întrebarea, Werner își descărcă sufletul... Ded Vasea îl ascultă cu atenție.

În preajma victoriei, așteptate de la o zi la alta, și în așteptarea unor schimbări în bine, datorate acestei victorii, oamenii își mai dădeau drumul la limbă. În țară erau acceptate vizite ale Crucii Roșii și ale altor organizații de binefacere, care reușeau, câte puțin, să pătrundă chiar și-n anumite lagăre de prizonieri. Tocmai într-o asemenea capcană s-a lăsat prins și bătrânul. Cum, într-un viitor apropiat, se aștepta sosirea unei delegații a Crucii Roșii în lagărul lor, a găsit de cuviință să-i dea lui Werner unele sfaturi. În primul rând, să le ceară celor care vor veni să-i comunice vești despre familie. Și niciun fel de știri despre ființa pe care o iubea. În URSS, căsătoriile cu străinii sunt strict interzise și se pedepsesc până și încercările de a le realiza. Așa că nu trebuie să-și expună iubita. Nu se știe care pot fi urmările pentru amândoi. Noutatea aceasta nu era de natură să-l mulțumească pe Werner. Dar, tot întorcându-se la acest subiect, Ded Vasea credea că a găsit posibilitatea de a calma, cel puțin, furtuna ce-l bântuia pe austriac: războiul a împrăștiat prin lume familii întregi. Nimic de mirare că un rus din Dnepropetrovsk se interesează de soarta nepoatei sale din orașelul B.!

La vreo două săptămâni după vizita fulger a reprezentanților Crucii Roșii, a venit și informația că, în orașelul B., nu există și nici nu a locuit vreodată o cetățeancă numită Elena Belkova. „Ne pare foarte rău că nu v-am putut ajuta.” În schimb, cu explicația de rigoare, „Crucea Roșie se ocupă de problemele prizonierilor de război și nu de cele ale cetățenilor URSS, care au organe abilitate”, Ded Vasea a dispărut din lagăr a doua zi într-o direcție necunoscută.

Werner a rămas să-și poarte mai departe durerea și dorul în tăcere...

După ce l-a condus pe Burțev și a primit instrucțiunile speciale ale lui Boiko, Plamen s-a pomenit la ușa Lenței. (Vodca băută la „invitația-ordinul” lui Burțev îl amețise totuși binișor...) Ușa-fereastră nu era încuiată, pe masă fumega o lumânare, tușa Velceva stătea întinsă pe pat, deși alături (Boiko se ținuse de cuvânt!), pe podea, cu capacul rezemat de un perete, se afla sicriul. Era de la sine înțeles că Lența nu putuse să-și mute de una singură mama în casa ei de veci. Stătea lângă pat, în genunchi, cu fruntea rezemată de pieptul moartei.

Cu toate că pașii pe scară răsunau distinct, iar ușa scârțâia binișor, Lența întrebă fără să ridice capul:

— Iată sicriul, au avut grijă. Ce instrucțiuni ai mai primit?...

Lența era palidă, dar avea fața uscată. Se vedea cât colo că-i secase izvorul lacrimilor.

— Nu vorbi așa. Nu instrucțiuni, ci rugăminți...

— Poate să cânt *Internaționala*?

— Lențo, sunt oameni serioși...

— Oameni?!

Plamen se făcu a nu auzi:

— Azi, probabil, se va anunța ziua victoriei. S-au dat dispoziții la cimitir. Groapa trebuie să fie gata. Însmormântarea urmează să aibă loc dimineața... Nu se poate strica o zi de nespūsă bucurie pentru mii de oameni cu durerea cătorva... E greu, dar trebuie să înțelegi...

Lența nu spuse nimic. Se ridică:

— Ajută-mă.

Amândoi puseră trupul neînsuflețit în sicriu, apoi sicriul pe masă.

— O însmormântăm noi doi? întrebă fata.

— Capacul trebuie bătut în cuie de la bun început... Mă duc să anunț preotul și oamenii..., zise Plamen și plecă.

— Încă nu s-a luminat! făcu preotul. Când a murit?

— Azi-noapte...

— Dar trei zile?

— NKVD-ul are altă părere. Ai ceva contra?

— Să mergem, zise preotul. – Calul bisericii abia se mișcă. Să nu ne-o facă...

Plamen mai intră pe la vreo două case. Dar la geamul-ușă stăteau deja câțiva oameni. Nu se știe cum aflaseră.

Încărcară sicriul în trăsura bisericii și procesiunea porni din loc. Vreo zece bătrâni erau dintre foștii clienți ai tușii Velceva. Vreo cinci bătrâne, de prin vecini. Calul abia se mișca.

Cimitirul era cam la jumătatea drumului ce ducea spre gară. Praful ridicat de vehiculul primitiv al bisericii se așeza cu greu, tabloul era dezolant: de departe, n-ai fi spus niciodată că-i vorba de o însmormântare...

La întrebările unora, de ce sicriul e închis și de ce atâta grabă, Plamen explica simplu:

— Doctorii bănuiesc o molimă. Necunoscută...

Apoi, pe neobservate, Plamen dispăru...

La 9 mai 1945, dinspre gară, urca în marș spre B. primul batalion al regimentului sovietic de infanterie care trebuia să ocupe clădirile fostei unități românești de călărași, rămase intacte. Era dimineată, dar ziua se deosebea categoric de toate cele trecute: era Ziua Victoriei, anunțată la toate posturile de radio ale Rusiei. Regimentul, aproape complet distrus, reușise, ca prin minune, să-și păstreze drapelul, așa că fu refăcut în grabă într-unul din orașelele siberiene și i se stabili adresa în Ucraina.

Descărcat din vagoane, batalionul porni cu cântec să mestece praful drumului spre cazărmi. Era comandat de un căpitan vesel, care, pășind alături cu „carosabilul”, își ajuta ostașii cu o voce mult mai potrivită pentru comenzi:

*„...Nikem ne pobedimaia,
strana moia, Moskva moia,
tî – samaia liubimaia!”*

Era finalul cântecului, batalionul se opri, bătând pasul pe loc, dar... fără comandă. Căpitanul înțelese „aluzia” soldaților și strigă cât îl țineau bojocii: „Trăiască marea noastră victorie! Ura!” „Uraaa!”, răspunseră ostașii, dar nu toți. Căpitanul căută întrebător la batalion și abia atunci înțelese: în față se afla o piedică. Și nu una oarecare, ci o înmormântare. Atunci, ofițerul își umflă din nou bojocii: „Ei, voi ăia cu mortul! De ce nu vă bucurați de victorie? Ia, hai, să vă aud!” Mica procesiune se făcu și ea abia auzită, dar

căpitanul nu mai insistă. Făcu din deget grupului funerar și comandă batalionului să-și continue drumul.

Tușa Velceva, intrigată desigur, își urmă și ea calea...

În săptămânile ce urmară, Lența reuși o grămadă de lucruri: își găsi un loc de lucru ca spălătoare de vase la una dintre cantinele deschise pentru proprietarii de cartele; în fiecare dimineață, se ducea la cimitir, unde stătea puțin de vorbă cu maică-sa și cu Werner. De la înmormântarea tușii Velceva, timp de trei săptămâni, se văzuse o singură dată cu Plamen (acum trecut la seral!), în tot acest timp prins cu vizite prin satele din raion, pe la organizațiile comsomoliste...

Întâlnirea a fost neașteptată: întoarsă pe la miezul nopții de la cantină, a auzit o bătaie la geam și în casă s-a prăvălit un tip plin de noroi (afară ploua!) în care cu greu și-a recunoscut „alesul”.

— Nu te așteptam, a zis ea.

— Vin pe jos zece kilometri. S-a stricat căruța și caii sunt morți de oboseală...

— Puteai să te duci acasă...

— Lenčo, e timpul să ne înțelegem, de la moartea mamei nu ne-am mai văzut.

— A tușii Velceva, vrei să zici.

— Ei, da!

— Nu s-a schimbat nimic.

— Când ne căsătorim, iubito?

— Te rog, fără dulcegării. Când voi termina școala și voi intra la institut...

— Dar până atunci? Suntem majori... Râse.

— Ai putea să înțelegi că sunt în doliu. Cel puțin un an.

— Dar...

— Niciun dar. Așa că fii bun și pleacă.

— Dar ce are una cu alta?... Ai să-ți ții cuvântul?

— E cuvântul mamei... Pleacă!

Toamna venise prea caldă și a trecut fără ploi. Pe lângă toate gările și haltele, alături de grămezile de porumb, cartofi și grâne, bine păzite de soldați înarmați, putrezeau ori răsăreau, cu toată lipsa de vlagă, firave și galbene, fire de porumb, grâu sau fasole. În Moldova de alături, foamea își făcea mendrele. Iar perspectivele se arătau și mai proaste.

Ucrainenii mai în vârstă, adică cei care prinseseră URSS-ul, începură să vorbească între ei despre anii treizeci, evocând „holodomor”-ul (foametea) ce începuse cam tot așa și care condusesese la catastrofa unui genocid ce număra vreo șapte milioane de victime, în timp ce, din portul Odesa, plecau nave cu zeci de mii de tone de grâu spre Franța și alte țări europene...

De data aceasta, era rândul Moldovei, adică al Basarabiei, cea cu două bucăți tăiate (și o parte din gurile Dunării) oferite pe platou Ucrainei. (Bineînțeles, cu binecuvântarea lui Hitler!)

La Nürnberg, în decembrie '45, începuse marele proces al criminalilor de război, în țara victorioasă își continuau activitatea troicile, care îi trimiteau cu miile în lagăre pe foștii prizonieri sovietici pentru „înaltă trădare”, pentru același lucru, pe foștii colaboraționiști, dar și pe cetățenii de rând care nu voiau să se împace cu politica imperiului.

Iarna a trecut greu, cu prea puțină zăpadă; pășunile Bugeacului erau goale, măturate în lung și în lat de ciulini mânați de vânt, cu tot mai rare și mai sperioase dropii, de

parcă nu voiau să se deosebească de sora Moldova, cu seceta ei.

Lupta pentru existență îi fura fetei tot timpul care i-ar fi trebuit pentru școală, așa că era mai mult ca sigură că va trebui să repete clasa a noua.

Plamen se arăta tot mai insistent, dar, în cele din urmă, s-a resemnat cu încăpățânarea Lenței: se vor căsători atunci când ea va avea pe mână „atestatul de maturitate”...

Dimineața aceea de aprilie începuse neobișnuit: în primul rând, nu mai fuseseră sculați cu noaptea în cap, adunarea de apel fusese sunată cu o oră întârziere; se simțea ceva rău, iar oamenii obișnuiți cu răul se așteptau la ceva și mai rău.

Werner tremura la gândul că ar putea fi evacuați în nord, unde mai erau câteva luni de iarnă și de unde distanța, chiar virtuală, până la B. ar fi fost greu de măsurat...

Gândul deveni imediat obsesie când începu apelul: erau strigați numai austriecii (care se dovediră a fi vreo treizeci), iar, în final, urmă întrebarea dacă nu mai sunt și alții care nu au fost strigați. Se mai găsi unul, un basarabean, traducător la nemți, care nu văzuse alt mijloc de a scăpa de front...

Austriecii formară o mică coloană care fu condusă la depozitul de efecte. Acolo li se dădură uniforme de deținut noi, cu inscripția „österreich” pe spate, și cizme. Toate fețele, inclusiv cea a lui Werner, se luminară: nu era greu să faci legătura între procesul început de TMI (Tribunalul Militar Internațional) de la Nürnberg și foarte rapida repatriere a austriecilor.

Din ziua aceea, prizonierii aveau un regim aparte: adunări la care li se vorbea despre ocuparea Austriei de către nemți, cercetări vizând militarii încadrați în trupele SS – au fost descoperiți doi –, după care cei curați au fost transferați în orașul V., împreună cu alții din alte lagăre.

Curând se răspândi vestea că trebuie să se aștepte la repatriere.

În fond, era vorba despre pregătirea unor unități bine înarmate cu ideologie sovietică, asemenea diviziilor românești „Tudor Vladimirescu” și „Horia, Cloșca și Crișan”, care dădeau rezultate bune în România, și altor unități din țările care, potrivit conferinței de la Ialta, intrau în sfera de influență rusească.

În acest sens, fuseseră lansate câteva baloane de probă (pe ascuns de restul membrilor Comisiei Aliate de Control), dar una erau statele numite la Ialta, și alta Austria, care nu fusese pomenită la Conferință... (Austria intrase în război ca parte componentă a Germaniei, *Anschluss*-ul având – la producere – destui partizani locali.)

Cum încercase toate posibilitățile de a afla cea mai mică veste despre Lența, toate cu un final negativ, Werner crezu că e momentul cel mai potrivit pentru o ultimă încercare. Plină de riscuri – dar ce nu riști de dragul singurei femei pentru care ți-ai putea pune, disperat, viața la bătaie?

Regimul, la noul loc de trai al prizonierilor austrieci, era unul deosebit: nici tu apel, nici tu interdicție la mici escapade, de câteva minute, în oraș. Era suficient să-ți anunți superiorii și să respecti ora întoarcerii.

Werner știa că locuința Lenței se află la doi pași de oficiul poștal, așa că hotărî să dea un telefon la oficiul respectiv din

B. și să-l convingă pe funcționarul care-i va răspunde să cheme pe cineva din familia Velcev, fiind vorba de o urgență. După o lungă așteptare (mai târziu, avea să-i mulțumească Domnului pentru acest timp pierdut!), când îi veni rândul, se pomeni că cere Austria, Innsbruckul și numărul de telefon de acasă. Funcționara îl privi mirată:

— Sunteți străin? Întrebă ea.

— Mda..., mârâi el și înțelese că a făcut o gafă.

— Pașaportul, vă rog.

— Îmi pare rău, nu e la mine. Vin mai târziu..., și părăsi în grabă oficiul.

Întors în lagărul unde erau cazați, a început să se gândească la cele întâmplate. Era cât se poate de fericit că nu făcuse comanda pentru B. și se minuna și el cum de-i venise brusc ideea. În rest, nu credea că are de ce se teme...

Se înșela.

Seara a fost chemat la comandantul lagărului. Un tânăr locotenent cu petlițe albastre îl luă în primire:

— Știi că încă ești prizonier?

— Bineînțeles.

— Nu ți se pare că nu respecti obligațiile unui prizonier?

— Aveți în vedere încercarea mea de a suna acasă?

— Tribunalul va hotărî cât costă această încercare. În orice caz, te vei repatria la sigur printre ultimii... Paza! strigă, condu-l în celulă. Și, către Werner: Celula e fără telefon.

În timpul acesta, la NKVD se produceau lucruri peste seamă de neașteptate. Deși în raion avusese loc o mare operație de „curățare”, în sensul că fuseseră luate de la cetățeni arme și echipament militar românesc și german, și

mai atârneau, pe ici, pe colo, ordonanțe referitoare la pedepsele ce urmau a fi aplicate contravenienților, un agent secret raporta despre un individ care nu respectase consemnul. Ilia Iliev, fiul de douăzeci de ani al unui pescar: deținea o carabină Mannlicher, din cele cu care erau înarmați jandarmii români.

Reținerea unui individ înarmat este întotdeauna o problemă serioasă și era tratată ca atare. Așa că, la fața locului, plecară două jeepuri cu un ofițer și cinci soldați.

Jeepurile ajunseră la poarta pescarului în același timp cu tânărul, așa că arestul lui fu dintre cele mai simple. Tatăl tânărului rămăsese peste noapte pe baltă, alți membri familia nu mai avea, așa că nu era nevoie și de alte operații. Când i s-au pus cătușele și i s-a spus de armă, acesta s-a făcut alb la față și a arătat locul unde o ținea ascunsă.

— Chiar voiam să vin mâine s-o predau...

La NKVD s-au bucurat toți că lucrurile s-au desfășurat atât de simplu și de rapid...

Șeful NKVD-ului, Boiko, se simțea frustrat de „cumințenia” raionului: nici tu spioni, nici tu contrarevoluție, nici măcar anecdote „anti”, doar rufe furate de pe frânghie sau funduri reciproc dezgolite de către două țate care nu-și puteau împărți cinstit amantul – o mamă de plictiseală ce nu-i putea nicicum mulțumi pe superiorii de la regională, ba chiar îi mai puneă și pe gânduri... Așa că-i pofti pe anchetatori să se odihnească: va ancheta cazul personal.

Tânărul delincvent Iliev tremura vargă. Acum înțelegea că nu a luat în serios amenințările din ordonanțele afișate, că totul e prea serios.

— Ei, tinere, încep blând Boiko. Te-ai înarmat contra Puterii Sovietice?

— Nu m-am înarmat..., bâigui el.

— Atunci?...

— Am ascuns-o să n-o găsească vreun copil...

— Maladeț. Ești un patriot. Are și cartușe?

— Mda... două cartușiere pline...

— Atât?

— Și două... nu, una... O baionetă...

— Una? Sau două? Dacă te gândești mai bine?

— Mai bine? Îm... Două. Dar una am dat-o unui prieten...

— Cine-i?

— Nu pot să spun. I-am dat cuvântul...

— N-am să spun nimănui. Cine?

— Nu țin minte...

— Dar îmi spui de ce marcă erau?

— Ce?

Boiko srigă:

— Paza!

Intră un soldat cu aspect de atlet.

— Învață-l să-și amintească!

Soldatul îl apucă pe tânăr de guler și ieșiră amândoi din birou...

TMI terminase audierea martorilor, trecuse la dezbateri și, pentru milioanele de oameni care urmăreau cu sufletul la gură desfășurarea grandiosului proces, era aproape limpede care va fi sentința, când se termină și jocul lui Boiko cu tânărul Iliev. Acesta arăta ca o cârpă bine stoarsă într-o mașină diabolică, vorbea cu greu și aveai impresia că șeful NKVD-ului nici nu vrea să audă răspunsurile băiatului: de

fiecare dată când ajungeau la dezvăluiri, Boiko amâna interogatoriul...

În sfârșit, când prim-secretarul se întoarse din concediu, Boiko bătu la ușa lui.

— Tovarășe prim-secretar, ne-am chinuit lungă vreme cu individul care avea ascunsă o armă primită de la un jandarm, știți problema.

— Și?

— Și am reușit să scoatem de la dânsul totul! Chestiunea e urâtă: am nevoie de părerea dumneavoastră...

— Te ascult.

— Tânărul a avut două baionete ZB. Și una i-a dat-o... Cui credeți?

— N-am timp de ghicitori.

— Lui Plamen Karapetrov...

Prim-secretarul sări de pe scaun:

— Cui?

— Secretarului trei al comsomolului. Plamen...

— Și el ce zice? Ce?

— Zice că nu-și amintește așa ceva...

— L-ai interogat?

— Tocmai aici e buba. V-am așteptat să vă cer părerea.

Prim-secretarul se ridică de pe scaun și prinse să măsoare nervos odaia:

— Și bine ai făcut! Chiar foarte bine.

Urmă o pauză lungă.

— Lasă-l în pace, deocamdată. Mâine-dimineață vii la mine să vedem ce-i de făcut.

Prim-secretarul deschise seiful și scoase o sticlă cu coniac abia începută:

— la să vedem dacă nu s-a răsuflat!...

Avea dreptate Lența: trebuia să repete clasa a zecea. Cum însă, din motive tehnice, începutul școlii se amâna cu vreo două săptămâni, hotărî să profite de ocazie și să afle cum ar putea deveni studentă în capitala Moldovei. Nu de alta, ci fiindcă la Odesa sau la Kiev studiile universitare se puteau face doar în limba rusă sau în ucraineană. În mare taină, Lența visa s-o găsească pe o verișoară de-a mamei, cu care pierduseră legătura încă la începutul războiului... Se simțea atât de singură, avea nevoie de un om apropiat cu care să poată schimba o vorbă-două, fără a se gândi dacă nu cumva greșește...

N-a spus nimănui despre călătoria pe care urma s-o facă. În tren, și-l închipuia pe Plamen furios nevoie mare. La urma urmei, are și ea dreptul la o mică satisfacție. De când cu controlul valizelor, ca nu cumva oamenii înfometați să care merinde schimbate pe tot felul de obiecte în Ucraina subcarpatică, vagoanele circulau pe jumătate goale. Era o adevărată plăcere sau șansă să te poți afunda în propriile gânduri fără martori nedoriti și insistenți. Iată și acum: i-a dat mamei cuvântul să se mărite cu Plamen, i l-a dat de bunăvoie. Dar de ce i l-a cerut? De ce n-a făcut lucrul acesta cât timp a fost sănătoasă? Se va ține de cuvânt, dar va amâna evenimentul cât de mult va putea, până când totul îi va fi indiferent...

Apoi, gândurile îi lunecau mereu la Werner. Iată, pe această linie ferată a venit. Iată, acolo, în față, dealul acela, ca spinarea unei cămile cu două cocoase; trebuie să se fi prăpădit de râs de el... Dar ia stai! Ce-i cu pătratul de sârmă ghimpată de la poalele lui, e fără o latură! Iar înăuntru...

Acolo unde ar fi trebuit să fie latura... E un cimitir ce s-a lărgit dublu, cu cruci primitive, proaspete și fără inscripții...

Doi ani de foamete, cu rapoarte guvernamentale „totul e în regulă”, cu aproape trei sute de mii de morți, cu canibalism, și iată, în sfârșit, vizita lui Kosâghin și raportul lui la Biroul CC, cu doi-trei demnitari mutați la alte posturi, iar acum, cu ceva alimente, ajutor de la republicile frățești...

Cum vă dormiți somnul de veci, moldoveni?...

Gara capitalei se refăcea, ulița principală numai ruine și chioșcuri, chioșcuri, unde se onorau cartelele după doi ani de coșmar. Și vin... servit în halbe de bere...

Lența alese o băbuță mai curățică ce-i propusese, pentru o sumă convenabilă, un pat într-o casă gata să se prăvale și porni îndată să-și caute ruda uitată. Avea adresa de pe timpul războiului, cam în aceeași mahala cu băbuța. La poarta unei case modeste, o întâmpină o femeie între două vârste, foarte slabă.

— Lența! strigă femeia. Ce mare ai crescut! Și frumoasă... Parcă o văd pe maică-ta.

— Mama nu mai este, zise Lența. Ai slăbit tare, tanti Rita... Erai așa de plinuță...

— Alții au slăbit de tot...

Boiko s-a prezentat la prim-secretar de dimineață.

— L-ai cunoscut pe Burțev? Adică ce te mai întreb?... A făcut mult pentru raionul nostru... A închis cazul... Și acum, să-l deschidem iar? Scandal!

— Dar...

— Crezi că au să se bucure cei de la regională?

— Nu cred.

— Adică suntem de aceeași părere. Rezolvăm altfel. În primul rând, vorbim despre asta cât mai puțin. Sau deloc.

— Și mai departe?

— Am eu o idee. Cred că biroul o să mă susțină...

Plamen era foc și pară; de trei zile, nu o putea găsi pe Lența. Parcă intrase în pământ. În cea de-a patra, hotărî să anunțe NKVD-ul. În ușa biroului, îl întâlni un tânăr locotenent.

— Tovarășe secretar! Îmi ești dator o cinste.

— Pentru ce, mă rog?

— Ți-am adus mireasa de la gară... Am lăsat-o acasă de vreo cinci minute...

Plamen se făcu roșu la față, dar nu zise nimic, doar un „mulțumesc” chinuit.

Lența își schimbase hainele de drum și își despacheta valiza.

— De ce nu mi-ai spus că pleci?

— Trebuia să-ți cer voie?

— Nu, dar, oricum...

— Mi-am găsit o rudă. O mătușă...

— Oho! O să ai și tu pe cineva la nuntă! Minunat!

Lența tăcu.

— Ah, Lenço! Dacă ai ști cum aștept sfârșitul anului!... Te visez în toate nopțile, în rochie albă, cu un buchet de trandafiri!

— Ești un mare romantic, făcu Lența.

— Dacă ai ști câte am făcut pentru tine! Dacă ai ști...

Plamen aștepta de două ore sfârșitul ședinței biroului de partid sau, cel puțin, clipa în care va fi chemat. Nu știa de vreun motiv care să necesite o discuție la birou și, în

așteptare, încerca să ghicească de ce totuși se afla aici. Poate, doar micul scandal dintr-un sat apropiat, unde îl numise „contra” pe un elev care nu venise la nicio adunare comsomolistă, dar, în cazul acesta, ar fi fost mai întâi chestionat.

Ușile capitonate ale prim-secretarului se deschisera și membrii biroului plecară care încotro; se opri pentru o clipă doar șeful executivului, care-i aruncă peste umăr „felicitări” și plecă imediat și el.

Mai trecură vreo zece minute până când îl invită secretara primului.

— Cum merge treaba la comsomol? îl salută primul.

— Foarte bine, făcu Plamen. Avem organizații aproape în toate satele.

— S-ar putea și în toate.

— S-ar putea... Dar mentalitatea...

— Da, mentalitatea... Lipsa școlii... Adică, școala comsomolului... Ce studii ai?

— Termin a zecea. La seral.

— Pe la cursurile organizate în regiune ai fost?

— O singură dată. Două săptămâni...

— Păi, iată buba. Am hotărât la birou să te trimitem la școala superioară a comsomolului. Pe doi ani.

— Când?

— Cursurile încep peste două luni.

— Imposibil. La sfârșitul lui mai mă însor.

— Însuratul se poate amâna. Școala – nu.

— Tovarășe prim-secretar, de vreo patru ani tot amân...

Primul se ridică de pe scaun:

— Hotărârile biroului nu se discută, se execută! La revedere.

Trei zile a stat în celulă Werner. La început, se tot felicita pentru că nu dăduse telefon la B. A fost ca o inspirație. Bănuia el că nu se putea să nu fie urmăriți. Oricum, mai era prizonier de război. Dar chiar așa?!... Apoi a început să se gândească la vorba anchetatorului că va fi repatriat printre ultimii, ca, de exemplu, Stolz... *Cruce me-si...* Îmi îngustează toate posibilitățile de a afla ceva despre Lența. Atunci, când primise scrisoarea aceea de la fata care îl trădase atât de simplu și repede, și mulți ani după aceea, nici prin minte să-i dea că se va găsi cineva care îi va ocupa toate gândurile și aspirațiile de la prima vedere, și mai cu seamă acum, când orice încercare de a se apropia e sortită doar visurilor...

A intrat în cabinetul șefului însoțit de pază.

— Ne pare rău, Storch, singur ți-ai făcut-o. Nu vei fi trimis în grupele de denazificare, dar va trebui să aștepti un an. Vei fi trimis la barajul de unde ai venit. E tot ce am putut face pentru tine. Salut și succes.

Werner ieși din cabinet însoțit de același gardian. În ultima vreme, se dezobișnuise să meargă în fața unui soldat înarmat, și acum tremura ca de friguri. Avea dreptate comandantul, singur și-a făcut-o.

Avea aproape treizeci de ani și nu știa că știe să plângă...

Școala Lenței a început cu întârziere, la 1 octombrie. La 3 octombrie, a plecat la învățătură și Plamen. În ajunul plecării, a stat la Lența până noaptea târziu, la fiecare jumătate de oră cerându-i fetei să jure că îl va aștepta, până când ea, ieșindu-și din pepeni, l-a dat afară. A fost o despărțire nu tocmai romantică, el întorcându-se după o

jumătate de oră să-și ceară scuze prin ușa închisă și s-o roage doar să respecte cuvântul mamei...

larna a venit devreme și cu zăpadă multă, perspectivele unei secete prelungite se îndepărtaseră. Lența se angajase iar ca spălătoare de vase la cantină, de data aceasta, cu o mică leafă, pe care o aduna pentru viitorul academic (în același scop, frecventa și adunările comsomoliste, la care se cerea condamnarea la moarte a criminalilor de război, a bancherilor de pe Wall Street și a pantofilor burghezi cu tocuri înalte). Lua parte la serbările de 7 Noiembrie, de ziua nașterii tovarășului Stalin, a morții lui Lenin, a nașterii lui Lenin și, bineînțeles, de ziua mondială a celor ce muncesc. Făcea tot ce făceau și ceilalți, fără părinți deportați – în numele viitoarelor studii academice.

Primea săptămână scrisori de la Plamen, dar, când a observat că toate cuprind una și aceeași „declarație de dragoste nemuritoare”, și aceea plină de greșeli gramaticale, a încetat să le mai deschidă.

După examenul de absolvire, mai precis, după petrecerea tradițională, la care a rămas foarte puțin, întorcându-se acasă, a avut surpriza să găsească ușa-fereastră deschisă și pe Plamen moțâind pe divan. Nu s-a speriat, l-a recunoscut repede... Nu putea fi un hoț, nu avea ce fura din casă. Nici enkavedist nu putea fi, aceștia nu vin în casele oamenilor pentru a se odihni. Așa că a aprins lumina.

El a sărit în picioare ca ars:

— Lența! Bine te-am găsit, draga mea!

— Cum ai intrat?

— O, dragostea deschide orice lacăte...

— Fără dulcegării...

— Am luat o mică vacanță de patru zile. Te-am văzut la restaurantul unde sărbătorești. Nu am vrut să intru, te-ai fi supărat... M-am temut că o să aștept afară până dimineață... Lențo, ai terminat școala, e timpul...

— Când ai s-o termini și tu.

— Tocmai de aceea am venit. E vorba de o mică rectificare. Te rog să mă asculți până la capăt.

— Vorbește.

— Școala noastră pregătește cadre serioase. Nici vorbă să te întorci de unde ai venit. Eu pot conta pe un post de secretar la o regională. Îți imaginezi? Odesa sau Harkov, locuință, leafă...

— Felicitări.

— Și ție! Nu crezi că, de dragul a toate acestea, ai putea face o mică jertfă?

— Adică...

— Taică-tu a murit. Nu mai este. Ai putea face o mică declarație că te lepezi de el și de ideile lui anticomuniste. Lui nu-i mai pasă...

— Ce-ai spus?...

— E foarte puțin când știi ce viitor îți asiguri. Iar eu nu aș mai fi suspectat mereu...

Pentru ea, fusese un mister dorința mamei. Să se fi temut pentru viața fiicei?... Și a crezut că va fi în siguranță numai încredințându-i-se lui? Sărmana... De câte ori se gândea la ea, nu putea să nu se gândească și la cele pe care i le lăsase cu limbă de moarte... Dar acum...

Lența își adună toate puterile ca să pronunțe încet și răspicat, fără să țipe:

— Afară.

Dar nu s-a putut reține mai mult:

— Afară, mizerabile! Urmă de piciorul tău să nu mai văd în casa părinților mei!

Deschise ușa și, probabil, fața îi arăta atât de hotărâtă și de indignată, încât Plamen sări peste toate treptele...

Mai departe, nu are niciun Dumnezeu să povestesc eu, autorul-martor a tot ce s-a spus până acum. Voi da cuvântul Lenței, așa cum l-am transcris de pe o bandă de magnetofon, în posesia căreia am intrat (nu are nicio importanță cum anume!) mulți ani mai târziu.

Lența

Trenul spre capitala Moldovei pleca seara și, în aceeași seară, m-am strecurat la gară și dusă am fost. De vreo două ori l-am zărit pe Plamen prin preajma casei mele, o dată chiar credeam că vrea să intre, dar nu i-a ajuns obrăznicie s-o facă. Mai mult nu l-am văzut niciodată.

Tanti Rita m-a primit frumos, ar fi vrut să rămân la ei, dar stăteau și ei grămadă într-o cămăruță, așa că m-a prezentat unei cunoștințe, o bătrână evreică, fostă profesoară de chimie, care era gata să-mi fie gazdă, cum zicea ea, „și o sută de ani” dacă vom fi „compatibile”. S-a dovedit că suntem...

La Universitate, mi-au arătat dosarul, pe coperta căruia se putea citi: FDP („fiică de dușman al poporului”), au ridicat din umeri, nu au rămas impresionați de „caracteristica” organizației comsomoliste, dar m-au sfătuit să încerc la Institutul Pedagogic. Am încercat. Secretara comisiei mi-a arătat aceleași litere de pe dosar, dar a citit cu

atenție recomandarea, în care era specificat că i-am dat o palmă unui ofițer român (amintire de la Plamen!). Mi-a spus să vin a doua zi și m-a întrebat dacă o scot la capăt cu traiul până la admitere. Nu știu ce mi-a venit, dar i-am zis că am un covoraș persan, care o să mă hrănească niște zile.

Mi-a spus să i-l arăt. Numaidecât.

Am fugit până la tanti Roza și m-am întors gâfâind.

Secretara a întors covorașul pe o față, pe alta, l-a pus într-un sertar, mi-a întins o bancnotă de o sută de ruble și mi-a spus să vin la examenul de admitere, care va avea loc peste patru zile.

— Mai departe, totul depinde de tine... Dacă ești bine pregătită...

„Sărmanii bețivani, m-am gândit, dacă ar fi știut ei că beau covorul în numele pedagogiei sovietice...”

Examenul de admitere l-am dat cu brio, materia de studiu cred că era simplificată la maximum, nu era mare lucru să fii printre primii și nu a fost o mare problemă să termin cu „diplomă roșie”... Tanti Rita era o fire închisă, n-am putut fi rude în adevăratul sens al cuvântului, în schimb, cu tanti Roza ne-am dovedit cât se poate de compatibile. Făceam ordine în casă și pregăteam mâncarea, ceea ce aș fi făcut oricum, lucru pe care însă tanti Roza mi-l lua în calcul la plata pentru chirie.

Odată, m-am întâlnit cu o fostă colegă din B. – eram în anul doi –, de la care am aflat că Plamen s-a întors la postul de la care plecase, dar foarte curând, la conferința raională, nu a fost reales, apoi a dispărut din târg și nu se mai știe nimic despre dânsul. Cred că avea ceva pe conștiință, simțeam eu...

Am terminat facultatea în anul morții lui Stalin, apoi a venit Hrușciiov cu destalinizarea și dezghețul. La început – aproape inundația! A fost șansa mea! La îndemnul profesorului de limbă, am rămas la așa-zisa „aspirantură”. Teza la care lucram suna așa: „Neologismele – necesitatea și etimologia” (în limba care se numea pe atunci „moldovenească”), drept care mi s-a permis să fac câteva călătorii de studiu în străinătate. „Străinătate” însemnând țările Pactului de la Varșovia. De prin dosarele personale ale cetățenilor dispăruseră cele trei litere care închideau drumul spre țările capitaliste, dar... Era, oricum, ceva și tot așteptam ziua aceea care n-a mai venit...

Au trecut trei ani de la absolvire, vizitasem Bulgaria și Polonia, cu rezultate puține și neconvingătoare. Aveam în perspectivă Cehoslovacia și Ungaria. Continuam să-i scriu lui Werner, scrisori pe care mi le trimiteam mie însămi... Nu știam nimic despre soarta lui, nici măcar dacă mai este în viață, dar, sincer vorbind, eu, care nu cunoscusem și nici nu voiam să cunosc un alt bărbat, îmi păstram existența aparentă cu această năluca.

Și toate acestea până în ziua când, întorcându-mă de la institut, am găsit-o pe tanti Roza în lacrimi.

— Ce s-a întâmplat, tanti? De ce plângi?

— De bucurie, Lențo! De multă, multă bucurie. Uite aici!

Mi-a întins o telegramă. „Mămico, sosesc la 18 august. Te sărut cu multă dragoste! Al tău Robert.”

— Ai un fiu? Nu mi-ai spus...

— Credeam că nu-l mai am... Era student în Franța. Ultima scrisoare mi-a venit imediat după ce Hitler ocupase Parisul. Apoi m-am întors și eu din România. Când a

Început războiul, m-am refugiat în Uzbekistan. După război, am revenit aici. Așa ne-am pierdut. Cinci ani ne-am căutat unul pe altul. Eu l-am căutat în Franța, el pe mine în România... Slavă lui Iehova că există Crucea Roșie... O să ne povestească el cum a fost...

Toate acestea s-au întâmplat în septembrie '56. Tocmai mă pregăteam de plecarea în Cehoslovacia, mai precis, la Martin, la „Matica slovenská”, un depozit de materiale scrise, biografia literară a țării, aparținând Societății Slave. De acolo, peste zece zile, aveam să trec în Ungaria, la Biblioteca Academiei, instituție în care îmi puneam mari speranțe.

Fiul lui tanti Roza venea de la Kiev cu avionul și bătrâna ținea cu orice preț să-l întâmpine, așa că am fost nevoită să o însoțesc.

Nu mă apuc să vorbesc despre întâlnirea dintre o mamă și fiul ei, pe care îl credea mort și pe care nu-l mai văzuse de șaptesprezece ani. L-a recunoscut când cobora pe scara avionului. A fost ceva sublim, dar și sfâșietor. În mașină, pe drumul spre casă, nu puteam înțelege decât: „Ce mare ai crescut!”, „Ești flămând?” – și am văzut în ochii plânși ai amândurora ce poate să însemne dragostea maternă și cea filială...

Robert, inginer la o uzină de lână Innsbruck, Austria (la auzul acestui nume, credeam că o să-mi sară inima din piept!), venise la Kiev pentru nu știu ce tratative comerciale, căpătase cu greu învoire pe două zile să-și vadă mama, eventual, să afle dacă ar putea s-o ia cu dânsul. În anul patruzeci, reușise să se îmbarce pe unul dintre ultimele vapoare ce părăseau Franța ocupată, în Statele Unite

terminase Politehnica, iar după război se angajase la o uzină de frigidere din Austria, mai aproape de locurile unde ar fi putut s-o găsească pe maică-sa.

Tanti Roza, la rândul ei, îi descrie toată odiseea din timpul războiului, îi arată fiului un adevărat maldăr de scrisori adresate Crucii Roșii, soldate, în cele din urmă, cu succesul în care nu mai credea nimeni...

Povestind despre viața pe care o duce la Innsbruck, Robert pomeni de câteva ori că locuiește în oraș, dar uzina se află la vreo douăzeci de kilometri, pe care el îi parcurge cu mașina. În ultimul timp însă se discută problema mutării uzinei în altă parte, întrucât valea râului Inn este aproape în întregime ocupată de stațiuni climaterice și baze sportive.

Am crezut că o să leșin: Werner pomenise de câteva ori numele locului în care se afla ferma lor și fabrica de brânzeturi!... Mi-a trebuit ceva vreme să-mi revin și să găsesc în mine puterea să-l întreb:

— Robert, când treci cu mașina spre uzină, n-ai observat, la vreo cincisprezece kilometri de oraș, o mică fabrică de brânzeturi?

— Cum se numește?

— Cred că poartă numele stăpânului – Storch...

— Ai fost în Austria?

— N-nu... Întâmplător, l-am cunoscut pe patron...

— A, prizonierul... S-a întors de câteva luni, după ce ni s-a redat independența. De fiecare dată mă opresc la micul lui magazin de la șosea. Are o brânză care este un mic dejun garantat.

Nu știu de unde am găsit puterea să glumesc:

— Poate îl rogi, dacă îl mai vezi, să-mi trimită și mie un mic dejun. Vom fi vecini: începând cu 20 octombrie, voi fi în Ungaria, dar mie nu mi se permite să sar gardul...

Apoi am ieșit din odaie ca să înțeleg pe ce lume mă aflu. „Trăiește! Este acasă. Dar cum trăiește? Mă mai ține minte? Doisprezece ani... Doamne, cât îl iubesc! Au trecut atâția ani... N-am experiența altei dragoste, dar acum știu: principalul nu e să fii iubit, principalul e să iubești!”

Mi se învârtea capul, idei ce se ciocneau între ele mă amețeau. Dacă m-ar vedea, oare m-ar recunoaște? Dar dacă s-a însurat de cum a ajuns acasă? Și de ce a ajuns așa de târziu?... Și de ce nu a profitat de mine când i-ar fi fost atât de lesne?...

Când l-am condus pe Robert la aeroport, am prins unul dintre accesele de plâns ale lui tanti Roza și i-am repetat lui data plecării mele în Cehoslovacia și Ungaria. El mi-a promis să-mi comunice, prin maică-sa, adresa lui Werner dacă va fi acel Werner la care mă gândeam eu.

La drept vorbind, nici nu aveam de gând să-i scriu; dacă nu îmi va scrie el, ar însemna că doisprezece ani au fost prea mulți pentru dânsul...

În Cehoslovacia am fost primită bine, la „Matica” mi s-au pus la dispoziție – ca excepție! – toate materialele de care aveam nevoie. Dar cu rezultatele nu mă puteam lăuda. Motivul? Am fost cazată într-un hotel de pe malul Dunării, alături de un pod foarte modern, cu o cofetărie în vârful unui pilot oblic. Abia peste vreo trei zile am aflat că, trecând podul, nimerești în Austria!

Din ziua aceea, mi-am petrecut zilele și nopțile pe balconul hotelului, contemplând clădirile de dincolo de

Dunăre, care ar fi putut fi Viena. Despre ce fel de lucru mai putea fi vorba? Priveam la virtuala „Cortină de fier”, peste care până și gândurilor le era interzisă trecerea. Dar ale mele treceau! Săltau peste Dunărea atât de mică aici și, înghițindu-și lacrimile, urcau costișele și versanții Tirolului să bată la o poartă care nu se putea deschide...

Am mulțumit celor de la „Matica slovenská” pentru condițiile oferite, mai precis, pentru munca pe care nu am putut s-o depun și, înainte de a mă deplasa la aeroport, m-am prezentat la ambasadă. Acolo m-au înregistrat, dar m-au sfătuit s-o iau mai bine spre casă.

— Situația politică e dificilă în Ungaria.

— Dar nu fac politică! Sunt așteptată la Academia Maghiară. La bibliotecă.

— Cum credeți. Dar aveți grijă...

La aeroportul din Budapesta nu mă aștepta nimeni. M-am interesat la informații – nu fusesem căutată. Era o atmosferă, nu știu cum, deosebită. Am coborât pe peron și am luat un taxi. Prima vizită am făcut-o la ambasadă. S-au liniștit când au aflat că vin din Cehoslovacia, nu de la Moscova.

— E vreo deosebire? am întrebat.

— Ai să vezi singură. Acum, te duci la căminul ambasadei, nu te îndepărta de el prea mult, iar mâine, la zece dimineața, vii aici. Cu bagajele...

Mai mult n-am putut scoate de la ei...

Mașina m-a lăsat în fața căminului. Mi-au spus numărul camerei și m-au sfătuit, dacă simt nevoia, să iau dejunul la cafeneaua de alături.

— Vorbiți maghiara?

— Nu, din păcate. Doar germana, româna și rusa...

— Dacă vă oprește cineva, faceți pe nemțoaica.

Am făcut un duș și am simțit nevoia să pun ceva drept inimă. Se făcuse ora de începere a muncii, dar mulțimea de pe stradă sporea, în loc să scadă. Am rămas în ușa cafenelei să înțeleg ce se petrece. Parcă nu părea să fie vreo sărbătoare. Era începutul mișcării studențești, care avea să se transforme în revoluție...

Și, în timpul acesta, se apropie de mine un domn. Avea barbă și favoriți și o șapcă din cele pe care le poartă mai ales șoferii.

— Sunteți doamna Belcev? m-a întrebat în română.

— Velcev, i-am răspuns. Domnișoara Velcev.

— Sunteți așteptată la Biblioteca Academiei.

— O, dar, poate, îmi dați o clipă, să beau o cafea?

— Nu e nevoie, veți lua micul dejun chiar acolo.

A deschis portiera mașinii, m-am așezat. A pornit motorul și a luat ceva viteză. Dar a oprit în spatele unui grup care găsea de cuviință să circule pe carosabil.

A întors capul spre mine:

— Domnișoară Velcev, mai doriți să vă mutați în Tirol?...

Din clipa aceea, nu mai țin minte nimic. Doar ceea ce mi-a povestit Werner. Că, trezindu-mă din leșin, am repetat de vreo zece ori: „Da, Werner, da, da, da!”. Că de vreo alte zece ori i-am strigat că pașaportul meu a rămas la ambasadă, că am fost de zeci de ori opriți și ne-au salvat actele lui austriece, că s-a tras în noi. Și că am trecut podul cu vreo douăzeci de minute înainte ca vreo zece tancuri, din cele 6000 trimise de ruși, să blocheze ultima vamă...

M-am trezit, deși nu cred că m-am trezit de tot nici acum, abia după trecerea podului.

La vreo zece, poate douăzeci de kilometri după vamă, Werner a găsit un pâlc de copaci cu o poieniță în mijloc. M-a luat în brațe și m-a lăsat în iarba îngălbenită de toamnă și de așteptarea noastră.

S-a aplecat asupra mea, m-a privit drept în ochi:

— Bine ai venit în Austria, Lența! Mă mai iubești?

— Sunt virgină, Werner...

Autorul

Mi-a povestit o cunoștință, mare amator de călătorii, că, acum un an, petrecându-și vacanța în Tirol, a parcurs pe jos tot cursul râului Inn. Cam la cincisprezece kilometri de Innsbruck, a intrat într-o cafenea micuță, alături de care se afla un monument funerar din marmură albă, în vaza căruia se schimbau săptămânal florile. Legenda spune că, sub piatra funerară, se află fostul proprietar al unei mici fabrici de brânzeturi și soția sa, pe care el ar fi răpit-o din ghearele KGB-ului, direct din Siberia... După moartea soției, el a vândut fabrica, iar banii i-a depus la o bancă pentru a susține ritualul cu florile. Se presupune că banii vor ajunge pentru o sută de ani...

Iată textul de pe placa funerară, așa cum mi-a fost comunicat de cunoștința mea:

LENZA WELTSCHewa-STORCH

17.02.1927 – 25.05.1997

WERNER STORCH
22.03.1921 – 24.08.1997